

Vuosikertomus

2023

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ EHYT RY

Tekstit: Minna Saano, Marjo Tiirikka ja EHYT ry

Graafinen suunnittelu: Sanna Pyykkö / Sopiva Design

Kuvitus: Kaisa Pasanen / Carnivore Oy

Valokuvat: Jukka Rapo, Jonna Ylinen, Iiris Aholainen, EHYT ry, Rodeo ja muut kuvapankit

Sisällys

Toiminnanjohtajan esipuhe.....	4
Sidosryhmäkysely	5
Julkaisut.....	6
LAPSET JA NUORET.....	8
Vanhempainillat	9
Rusmedels- och spelfostran	10
Kaupunki kuuluu kaikille	11
Pause-hanke	12
Osaamiskeskus	13
Nikotiini	14
Verkkokurssit	15
Muut	16
Nuoret-osaston tunnuslukuja	18
AIKUISET.....	20
Työelämä	21
Rahapelaaminen	22
Elokolot	23
Päihdeneuvonta	24
Päihdeasiamies	25
Aikuiset-osaston tunnuslukuja	26
ALUE- JA JÄRJESTÖTOIMINTA.....	28
Aluefoorumit	29
Ota puheeksi -kortit	30
Supervoimat-kampanja	31
Alue- ja järjestötoiminnan tunnuslukuja	32
VIESTINTÄ, VAIKUTTAMINEN JA JÄRJESTÖVERKOSTO....	34
Vaikuttaminen	35
Viestintä	36
Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto	37
Kansainvälinen toiminta	38
Kansanterveyspalkinto	39
Viestinnän ja vaikuttamistyön tunnuslukuja	40
HENKILÖSTÖ JA TALOUS.....	42
Henkilöstö	43
Talous	44
LIITTEET.....	54

EHYTin toiminnanjohtaja Juha Mikkonen.

Toiminnanjohtajan esipuhe

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry on kansalais- ja asiantuntijajärjestö, joka toimii päihdeistä ja pelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasoilla. EHYT tukee yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointia sekä edistää ehkäisevän päihdetyön osaamista ja vaikuttavia työtapoja.

Vuoden 2023 vuosikertomus tarjoaa kattavan katsauksen järjestöme toimintaan päihde- ja pelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Toimintamme kattaa elämän eri vaiheet alkaen lapsuudesta edeten nuoruuden ja aikuisuuden kautta aina työelämän ja eläkepäivien päähän.

Toimintavuonna työemme oli monimuotoista ja valtakunnallisesti kattavaa. Tarjosimme yksilöille tukea muun muassa päihdeasiamiestoiminnan sekä ympärivuorokautisen toimivan päihdeneuvontapuhelimen (0800 900 45) kautta. Aikuisväestölle suunnatuissa päihde- ja pelihaittojen ehkäisemisessä Elokolo-kohtaamispaikoissa vierailtiin vuoden aikana lähes 50 000 kertaa.

EHYT toi edisti päihdehaittojen ehkäisyä työelämässä muun muassa tukemalla laadukkaiden päihdeohjelmien laatimista ja vahvistamalla tietopohjaa päihdehaittojen vaikutuksista suomalaiselle työelämälle. Rahapelihaittojen ehkäisyyn liittyen EHYT koulutti noin 1 800 sosiaali- ja terveysalan ammattilaista.

Ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan tehokkaimmin niissä yhteisöissä, joissa

nuoret luonnostaan viettävät aikaansa. Oppilaitosten päihde- pelikasvatustunneilla kohtasimme lähes 18 500 oppilasta ja opiskelijaa sekä vanhempainiloissa yli 2 500 huoltajaa.

Verkossa nuorille suunnattuja videoita ja muita sisältöjä katsottiin yli 10 miljoonaa kertaa. Päihde- ja pelikasvatuksen toiminnan ja koulutusten kautta kohtasimme yli 5 000 oppilaitoksissa työskentelevää ammattilaista. Uutena avauksena Pause-hanke keskittyi materiaalien ja toimintamallien luomiseen nuorten digipelaamisen ja somen käytön haittojen ehkäisyyn.

Ehytkouluttaa.fi -sivusto uudistettiin vuonna 2023, minkä myötä koulutus- ja tarjontaan tuli laajasti uutta sisältöä useille eri kohderyhmille. Koulutukset ovat maksuttomia ja sopivat eri alojen ammattilaisille, kouluille ja oppilaitoksille sekä ehkäisevästä päihdetyöstä kiinnostuneille. Suomen suurimpana päihdealan koulutustapahtumana Päihdepäivät kokosi Helsinkiin 1 100 sosiaali- ja terveysalan ammattilaista.

Alueellinen yhteistyömme hyvinvointialueiden ja kuntien kanssa oli tiivistä myös uusien rakenteiden muodostamisen jälkeen. Ylläpidimme yhteyttä jäseniimme muun muassa kasvokkaisia kohtauksia mahdollistaneissa aluefoorumissa. Yhdistysjäsentemme määrä kasvoi vuoden aikana 128 jäseneseen.

EHYTin toimintaympäristö on merkittävässä muutoksessa. Kesällä julkistetun hallitusohjelman on kirjattu toi-

meenpantavaksi päihdepoliittisen sääntelyn muuttamista tavalla, joka siirtää päihdepolitiikan painopistettä sosiaali- ja terveyspolitiikasta kohti elinkeino- ja kilpailupolitiikkaa.

Alkoholin ja nikotiinituotteiden saatavuutta ollaan lisäämässä poliittisin päätöksin. Samalla kun päihdeiden saatavuutta lisätään, aiotaan ennaltaehkäisevää työtä tekeviltä sosiaali- ja terveysalan järjestöiltä leikata. Pidemmällä aikavälillä leikkaukset lisäisivät suomalaisten terveys- ja hyvinvointiongelmia ja näkyisivät erityisesti kaikkein haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten arjessa. Nämä leikkaukset tulisi perua.

Järjestöme loppuvuoden kruunasi merkittävä tunnustus, sillä vuoden 2023 Kansanterveyspalkinto myönnettiin EHYT ry:lle. EHYT palkittiin merkittävästä työstä alkoholista, huumeista, nikotiinituotteista ja pelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja kansanterveyden edistämiseksi. Olemme kiitollisia tästä arvokkaasta tunnustuksesta ja lupaamme jatkaa työtämme saamamme kannustuksen saatelemana entistäkin sitoutuneemmin.

*Juha Mikkonen
toiminnanjohtaja
Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry*

EHYTillä on tärkeä rooli ihmisten hyvinvoinnin edistäjänä

EHYTin rooli hyvinvoinnin edistäjänä sekä päihde- ja pelihaittojen vähentäjänä on merkittävä, käy ilmi vuoden 2023 Innolinkin toteuttamasta sidosryhmäkyselystä.

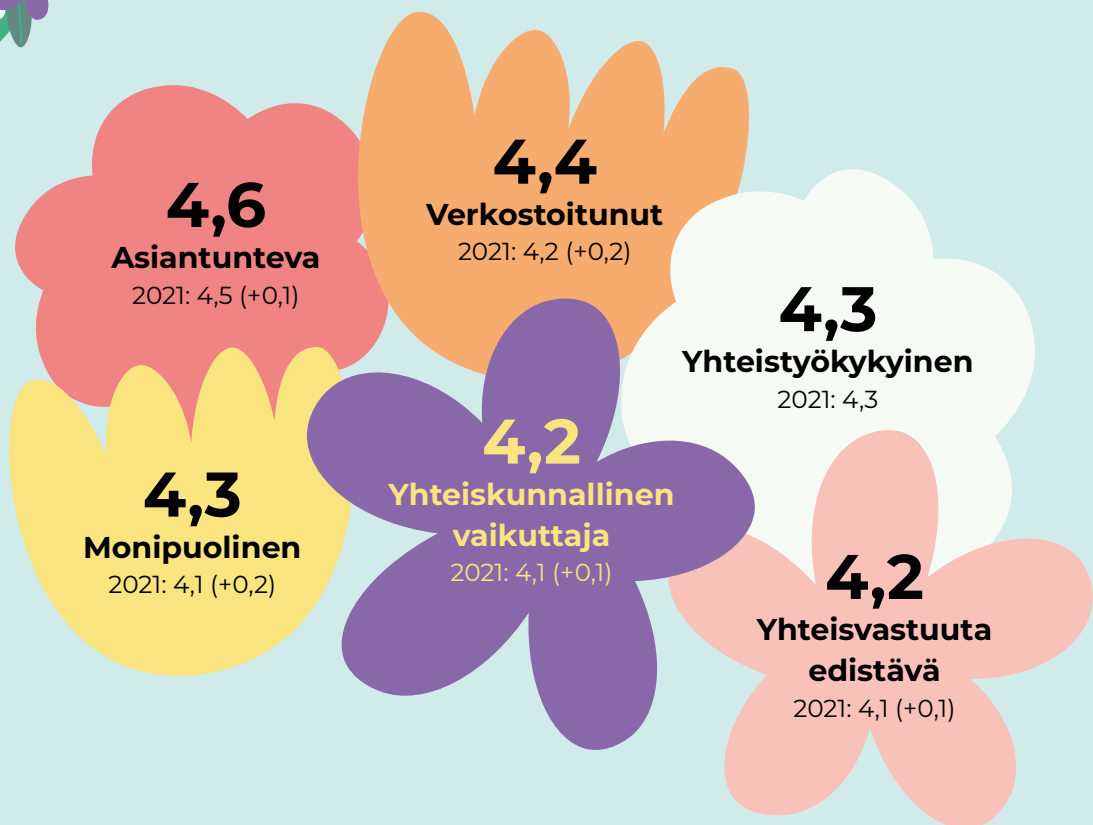
95 %

vastaajista näkee EHYTin roolin melko tai erittäin tärkeänä huumehaittojen ehkäisyssä.

94 %

vastaajista näkee EHYTin roolin melko tai erittäin tärkeänä alkoholihaittojen ehkäisyssä.

EHYT koetaan asiantuntevaksi

88 % antoi arvosanaksi vähintään kahdeksan asteikolla 0-10, kun kysyttiin suosittelisivatko he yhteistyötä EHYTin kanssa. EHYTin NPS-pistemääräksi muodostui 59, mikä on erinomainen tulos.

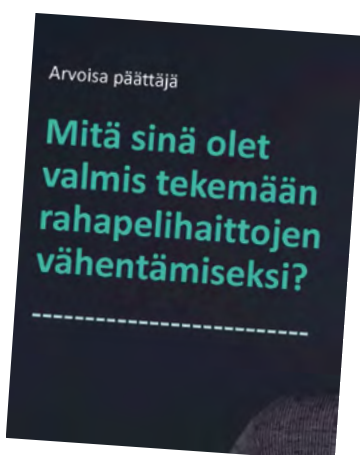
EHYT sai kyselyssä mainintoja erityisesti asiantuntijuudesta, luotettavuudesta, aktiivisuudesta ja vaikuttavuudesta. Lisäksi EHYT on haluttu yhteistyökumppani, peräti kaksi kolmasosaa vastaajista suosittelisi yhteistyötä EHYTin kanssa.

Sidosryhmäkyselyn kohderyhmiä olivat yhteistyökumppanit muun muassa hyvinvointialueilla, kunnissa ja järjestöissä, päättäjät ja vaikuttajat sekä EHYTin jäsenyhdistykset, luottamushallinto ja henkilöstö. Tutkimus perustuu 422 vastaukseen.

Numerot puhuvat 2 – Alkoholin haitat työpaikoilla

Kuinka paljon kustannuksia alkoholin käyttö aiheuttaa suomalaiselle yhteiskunnalle esimerkiksi kuolleisuuden sekä työkyvyttömyys- ja hoitajaksojen kautta? Entä miten haitat ilmenevät ja miten niitä voidaan vähentää? Numerot puhuvat 2 – Alkoholin haitat suomalaisilla työpaikoilla: Kuinka paljon ne maksavat, miten ne ilmenevät ja miten niitä voi vähentää? -raportin teki Aalto-yliopiston tutkijatohtori **Niilo Luotonen**, tilaajina olivat Alko, EHYT ja Työturvallisuuskeskus. Se on päivitetty versio vuoden 2018 julkaisusta.

Rahapeliesitteitä päättäjille

Tutkittua ja toimivaa rahapelipolitiikkaa sekä Uusiutuva rahapelijärjestelmä -esitteet antavat päättäjille välineitä rahapelihaittojen ehkäisemiseen ja vähentämiseen.

Luulot pois – Päihdeasiamiehen opas

Oletukset, käsitykset ja harhaluulot ovat iskostuneet syväälle kulttuuriimme. Aina käsitykset eivät ole oikeita, vaan niihin saattavat vaikuttaa kuulopuheet, yksittäiset tapahtumat tai väärintymmärrykset.

Oppaassa esitellään kuusi yleistä harhaluuloa päihdeilanteesta Suomessa. Sen jälkeen virheelliset luulot kumotaan aiheista kerätyillä tiedoilla ja täydennetään tietolähteillä.

Selkokielist oppitunnit digi- ja rahapelaamisesta

Selkokielist SELVIS-pelikasvatusoppitunnit täydentyivät pelaamista käsittelevillä materiaaleilla. Digi- ja rahapelaamisen oppitunnit ovat suunnattu erityisesti ammatillisten erityisoppilaitosten TELMA-ryhmille, mutta soveltuvat myös yläkoulujen ryhmiin, joissa on kehitysvammaisia oppilaita. Oppitunnit ovat saaneet selkotunnuksen.

Pakka-kävely - opas vetäjälle

Pakka-kävely on 7.-luokkalaisille suunnattu oppitunti, joka tehdään kävelen oppilaitoksen lähialueella. Kävelyn aikana keskustellaan päihdeiden käytön aiheuttamasta turvallisuudesta julkisissa tiloissa sekä päihdeiden välittämisestä julkisissa tiloissa ja sosiaalisessa mediassa.

Miksi keskustella päihteistä lasten kanssa? -video

Lapset näkevät päihteitä ja päihteiden käyttöä ympäristössään. Video kannustaa aikuisia puhumaan lasten kanssa aiheesta, jotta lapset eivät jäisi pohdintojensa kanssa yksin. Videon tuottivat Kaupunki kuuluu kaikille - ja Staden till hör alla -hankkeet (2022-2024).

Valmentaja on roolimalli -video

Ensimmäinen askel päihteettömään lasten ja nuorten urheiluseuratoimintaan on se, että valmentajat ja muut seuratoiminnassa mukana olevat aikuiset näyttävät itse hyvää esimerkkiä. Tätä teemaa käsitellään Sportti-hankkeen tuottamalla Valmentaja on roolimalli -videolla, joka on tarkoitettu käytännön työkaluksi urheiluseuratoimintaan.

EHYT Järjestö -lehti

EHYT Järjestö -lehti ilmestyi neljä kertaa vuodessa. Lehti on suunnattu esimerkiksi jäsenyhdistyksille, vapaaehtoisille ja luottamushallinnolle.

Lisätietoja: ehyt.fi/tyokalut-ja-materiaalit

Kyselyt ja tutkimukset

EHYTin teettämistä kyselyistä tiedotettiin laajasti vuoden 2023 aikana. Lisäksi toteutimme tutkimuksen alkoholin työelämälle aiheuttamista kustannuksista yhdessä Alkon ja Työturvallisuuskeskuksen kanssa.

17.1.

Nuoret kantavat huolta alkoholin aiheuttamista haitoista – alkoholin myynnin vapauttamista ei kaivata.

27.3.

Eduskuntavaaliehdokkaat lisäävät rahoitusta päihdehaittojen ehkäisyyn.

7.11.

Kehitysvammaiset ihmiset kokevat digi- ja rahapelihaittoja – avuksi kaivataan selkokielisiä työkaluja.

22.11.

Alkoholihaitat aiheuttivat työnantajille vähintään 500 miljoonan euron menetykset vuonna 2022.

28.2.

Alkoholin saatavuutta pidetään riittävänä – 78 prosenttia eduskuntavaaliehdokkaista tyytyväisiä alkoholin myyntiaikoihin ja -paikkoihin.

LAPSET JA NUORET

Vanhempainiltojen suosio kasvanut

Lasten ja nuorten vanhemmat saavat päihde- ja peliteemaisista vanhempainilloista ajankohtaista tietoa, vinkkejä ja vertaistukea. EHYTin järjestämien vanhempainiltojen suosio on kasvanut.

Moni vanhempi on hukassa, kun lapsen tai nuoren kanssa pitäisi puhua päih-teistä tai pelaamisesta. Miten muissa perheissä toimitaan? Mitä minun pitäisi tietää vapestä?

EHYT tukee lasten ja nuorten turvalista kasvua ja kehittymistä tarjoamalla muun muassa päihde- ja peliteemaisia vanhempainiltoja.

”Madallamme kynnyistä ottaa päih-teet ja pelaaminen puheeksi kotona, kerromme hyviä käytäntöjä, tuomme uusia ilmiöitä esiin ja kerromme tutkitua tietoa päih-teistä ja pelaamisesta”, kertoo EHYTin oppilastyön päällikkö **Päivi Puranen**.

EHYTin tavoitteena on ehkäistä lasten ja nuorten päihde- ja pelihaittoja tuke-malla vanhempien ja opettajien kasvatustyötä. Entisenä opettajana Puranen muistaa hyvin koulumaailman vaativan ja hektisen arjen.

”Opettajilla ei välttämättä ole aikaa perehtyä päihde- ja pelikasvatukseen. Meiltä löytyy aiheista valmiit paketit ala- ja yläkouluille sekä temaattisia tun-teja toiselle asteelle.”

Vuonna 2023 EHYTin järjestämiin vanhempainiltoihin osallistui lähes 2 600 vanhempaa. Lisäystä edellisvuoteen tuli kolmasosa. Yhdeksi suosion

syyksi Puranen mainitsee lisääntyneet kuntien kanssa tehdyt kumppanuus-sopimukset, joiden avulla paketit ovat kouluille maksuttomia.

”Meidän tehtävä EHYTinä on olla tukemassa ja motivoimassa nuorten hyvinvointia edistäviä asioita oppi-laitoksissa. Päih-teiden ja pelaamisen osalta on tärkeää, että kouluilla on yhteisen pelisäännöt ja selkeät käytän-teet huolesta puhumiseen.”

Tunneilla käsiteltävät asiat esillä vanhempainillassa

Vanhempainilloissa päästään suoraan lasten ja nuorten maailmaan käsittelemällä päih-teiden käyttöä ja pelaamista ensin oppitunneilla. Esimerkiksi 5.- ja 6.-luokkalaisten Juteltaisiko? -oppitun-neilla keksitään aiheista annettujen kuvien perusteella tarinoita. Tämä pal-jastaa, miten lapset havainnoivat ympä-ristöään ja tarinat käydään vanhempai-nilloissa yhdessä läpi.

Yläkoululaisten Hubu-tunnilla kysel-lään nuorten käsityksistä päih-teiden käytöstä interaktiivisella äänestysjär-jestelmällä. Tuloksia voidaan vanhem-painillassa verrata kansallisiin koulu-terveyskyselyihin: onko omalla alueella jotain poikkeavaa?

Röökiringit muuttuneet vape-ringeiksi

Erilaisia ilmiöitä tulee ja menee. Esi-merkiksi entisajan röökiringit ovat vaihtuneet höyryllä tempuja tekeviksi vape-ringeiksi.

”Kannabisilmiön noustessa pintaan oli toisinaan havaittavissa kauhistelumeininkiä. Välillä joudumme top-puuttelemaan vanhempia tuomalla faktaa pöytään: asiat eivät välttämättä ole kaikkialla niin huonosti. On hyvä yhdessä pohtia, miten ikävien asioi-den leviämistä voidaan omalla alueella ehkäistä.”

Keskusteluyhteyden säilyttämiseksi on hyvä olla perillä lasten ja nuorten maailmasta.

”Suosittelen kaikille vanhemmille EHYTin lanseeraamaa Buenotok-kanavaa TikTokissa, jossa julkaistaan nuorten kysymysten perusteella tehtyjä lyhytvi-deoita. Seuraamalla etenkin komment-teja saa hyvän kuvan lasten ja nuorten ajatuksista”, Päivi Puranen vinkkaa.

EHYT tarjoaa kouluille päihde- ja pelikasvatukseen liittyviä oppitunteja, vanhempainiltoja ja henkilöstöinfoja sekä koulutusta opiskelijatutoreille. Lisäksi tarjolla on maksuttomia oppimateriaaleja ja oppaita. Ne löytyvät EHYTin verkkosivuilta

Elever får ventilera sina tankar då EHYT besöker Lagstads skola

EHYTs rusmedels- och spelfostran bedrivs aktivt på svenska i södra Finland och speciellt i Nyland där de besöker de flesta högstadie- och flera lågstadieskolor en gång om året. Lagstads skola i Esbo har samarbetat med EHYT sedan år 2012.

Mer tyngd

Med Hubu-metoden utbildar EHYT elever, föräldrar och skolans personal och diskuterar rusmedel på ett interaktivt sätt utifrån den senaste forskningen.

”Det är jätteviktigt för våra barn och unga eftersom EHYT håller på med förebyggande arbete. Det blir en annan tyngd när någon utanför skolan kommer in och håller lektioner”, säger **Annika Bergkvist**, biträdande rektor på Lagstads skola.

Enligt Bergkvist är en av de positiva aspekterna med samarbetet att eleverna får ventilera sina åsikter och attityder i en öppen miljö med utbildare som de vet har en sakkunskap. Det blir ett komplement till lärarnas vanliga undervisning.

Hubu-lektionerna bygger på en interaktiv röstning där eleverna får besvara frågor om deras attityder och användning av rusmedel.

Inga tobaksrökare längre

När Lagstads skola påbörjade sitt samarbete med EHYT var tobaksanvändningen bland högstadieeleverna ett problem.

”Men vi har sett att det har minskat

medan snus användning och e-cigaretter har ökat. Alkohol användningen är mer utbredd i årskurs nio än årskurs sju, som tur är, men den har överlag minskat genom åren”, säger Bergkvist.

Enligt Bergkvist har det inte funnits någon tobaksrökare på skolan de senaste fyra åren medan det för cirka tio år sedan fanns flera.

Den nyaste utmaningen på skolan är elever som röker e-cigaretter på toaletten, vars doft lätt misstas för parfym. Och de nikotinpåsar som ibland kallas för ”vitt snus” och som säljs i godisliknande burkar olagligt på nätet.

EHYT erbjuder föräldrakvällar eller personalinfo i samband med utbildningen i rusmedelsfostran och Lagstads skola brukar alternera mellan båda för att sprida kunskapen så mycket som möjligt.

Senast fick lärarna i årskurs 1–9 fått bekanta sig med olika typer av e-cigaretter och hur burkarna för nikotinpåsar ser ut.

”Det var aha-upplevelser för flera av våra lågstadielärare. Det är viktigt också för dem att veta vad som händer runtomkring de äldre eleverna.”

När EHYTs utbildningsplanerare

Katarina Silvennoinen passade på att presentera det färskaste undervisningsmaterialet Staden tillhör alla var det många av lågstadielärarna som blev intresserade av att använda det i sin undervisning.

Det är ett lektionspaket som syftar till att diskutera med de yngre eleverna om människor i olika livssituationer, hur de kan ta hand om sig själva eller be om hjälp om de till exempel bemöter en berusad person.

”Vi hoppas att vi ska kunna ta det i bruk framöver”, säger Bergkvist.

EHYT är en av få aktörer som bedriver rusmedels- och spelfostran på svenska i Finland. Varje år besöker EHYT ett trettio-tal skolor på svenska.

EHYTs rusmedel- och spelfostran utgår från en dialog där barn och ungas tankar ligger i fokus. Innehållet är åldersanpassat utifrån elevernas kunskapsnivå och stöder läroplanen.

EHYT eftersträvar svenskspråkiga översättningar av läromaterialet. 2023 översattes Bueno kontrollbanor om alkohol och nikotin samt undervisningsmaterialet om digitalt spel för andra stadiet.

Kaupunki kuuluu kaikille

Mitä sulle kuuluu? -valokuvanäyttelyssä käydään vuoropuhelua lasten ja kuvien aikuisten välillä. Näyttely on osa hankkeita, joilla lisätään lasten turvallisuuden tunnetta kaupungissa.

Kuvassa istuu kaksi tummaa hahmoa kallion päällä vieressään muovikassit, toisesta pilkottaa oluttölkki. Kuvateksti kertoo, että Samille paikka on kuin olohuone, jossa voi tavata tärkeitä ihmisiä, ja oluen juominen on tapa olla sosiaalinen.

Kuva on yksi Mitä sulle kuuluu? -valokuvanäyttelyn kuvista. Näyttely on osa Kaupunki kuuluu kaikille – ja Staden tillhör alla -hankkeita. Kolmivuotiset EHYTin hankkeet pohjautuvat Sininauhasäätiön ja Helsingin kaupungin kehittämään toimintamalliin.

Suomenkielinen hanke saa sosiaali- ja terveystieteiden myöntämää valtionavustusta terveyden edistämisen määrärahasta, ruotsinkielistä hanketta rahoittaa Stiftelsen BMR.

“Tavoitteena on lisätä lasten turvallisuuden tunnetta ja vähentää päihteitä käyttäviin ihmisiin liittyviä pelkoja ja ennakkoluuloja”, kertoo Staden tillhör alla -hankkeen projektipäällikkö **Minna Lehtinen**.

Puhuttelevat kuvat

EHYT on hankkeissa kehittänyt alakouluille valtakunnallisia opetusmateriaaleja, joiden avulla vahvistetaan lasten kykyä toimia heidän kohdatessaan päihdyneitä ihmisiä. Lisäksi lisätään ymmärrystä erilaisia elämäntilanteita kohtaan.

Valokuvanäyttely Mitä sulle kuuluu? Hur mår du? on suomenkielisen ja ruotsinkielisen hankkeen yhteinen tuotos. Näyttely on tarkoitettu aikuisille, mutta kuvat näytetään oppitunneilla myös 3.- ja 4.-luokkalaisille.

“Ajatuksena on kertoa lapsille ihmisistä, jotka käyttävät päihteitä tai joilla on ollut päihteiden kanssa ongelmia. Kuvissa on myös läheisen ja viranomaisen näkökulma sekä ihmisen, joka on saanut apua päihteiden käyttöönsä ja haluaa nyt auttaa muita. Näin saatiin välitettyä lapsille toivon elementti; päihteiden käytöstä on mahdollista toipua”, kertoo Lehtinen, joka on ottanut valokuvat kaikista näyttelyyn kuvattavaksi lupautuneista henkilöistä.

“Kouluilla hankkeen oppitunteja pilotoidessamme olemme projektipäällikkö **Heini Kärkkäisen** kanssa kuulleet oppilaiden mielteitä. He eivät ole kohdanneet näyttelyn kuvissa olevia ihmisiä, mutta ajatuksia ja kysymyksiä päihteiden käyttäjille heillä on paljon: mikä on lempiruokasi, miksi juot olutta, missä käyt vessassa, pelaatko Fortnitea, mitä sulle kuuluu? Näitä lasten kysymyksiä on sitten liitetty näyttelyyn valokuvien yhteyteen.”

Lehtinen on törmännyt ajatukseen, ettei alakouluikäisille lapsille tarvitsisi vielä puhua päihteistä.

“Mutta ne ovat osa lasten todellisuutta. He näkevät kaduilla tyhjiä pulloja, päihdyneitä ihmisiä puistoissa, uutisotsikoita, heillä on kertomuksia, kuinka joku on örrisnyt, joku pissannut kadulle tai kuinka jonkun housut ovat pahasti roikkuneet. Lapset kyllä huomaavat.”

Myötätuntoa ja ymmärrystä

Valokuvanäyttelyn Lehtinen toivoo ohjaavan ja kannustavan siihen, että aikuiset huomaisivat puhua lasten kanssa päihteistä, päihdyneistä ihmisistä ja tunteista, joita lapsissa herää.

“Silloin lapset saavat sanat ja selityksen käytökselle, jota he ovat saattaneet jäädä yksin miettimään. Oleellista on, että opetetaan lapsia kiertämään turvattomat tilanteet, mutta se ei poista sitä, etteikö voisi suhtautua ja puhua myötätuntoisesti päihteiden käyttäjistä ja ymmärtää heidän tilannettaan.”

Valokuvanäyttely on kiertänyt Päihdepäivillä Helsingissä, EHYTin aluefoorumeissa Lahdessa, Rovaniemellä ja Tampereella. Vuoden 2023 lopusta lähtien EHYTin jäsenjärjestöt ovat voineet tilata näyttelyn omiin tiloihinsa.

Ammattilaiset huolissaan nuorten digilaitteiden käytöstä

Opettajat ja valtaosa koulujen muusta henkilökunnasta ovat erittäin huolissaan nuorten digipelaamisesta ja somen käytöstä. Pause-hankkeessa kehitetään työvälineitä haasteiden tunnistamiseen ja ratkaisemiseen.

Nuorten digipelaamisen ja somen käytön haitat näkyvät kouluissa päivittäin. Ammatilaiset ovat selkeästi enemmän huolissaan digimedioiden käytöstä kuin huoltajat. Ammatilaisista peräti 56 prosenttia ja huoltajista 13 prosenttia on erittäin huolissaan digimedioiden haitoista nuorten elämässä.

Luvut käyvät ilmi EHYTin keväällä 2023 toteuttamasta selvityksestä, johon kerättiin aineisto verkkokyselyllä ja haastatteluilla. Selvitys on osa EHYTin Pause-hanketta.

“On suorastaan pysäyttävää, että suurin osa ammatilaisista on erittäin huolissaan nuorten digimedian käytöstä. Opettajat kohtaavat päivittäin paljon oppilaita ja näkevät koko digimedioiden käytön kirjon arjessa. Tämä saatetaan kokea hyvin kuormittavaksi”, kertoo Pause-hankkeen projektipäällikkö **Aino Harvola** EHYTistä.

Kaksipiippuinen asia

Digimedioiden käyttöä ei suinkaan nähdä vain negatiivisena asiana vaan siitä on myös hyötyä: pelaaminen parantaa kielitaitoa, tarjoaa yhteisöllisyyttä ja onnistumisen elämyksiä sekä kehittää teknistä osaamista. Somessa puolestaan korostuvat voimakas sosiaal-

linen kanssakäyminen, kaverisuhteet, yhteisöllisyys ja mahdollisuus itseilmaisuun.

“Digimedian käytöstä on käyttäjälleen sekä hyötyjä että haittoja samanaikaisesti. Kouluilla on mediakasvatustavoitteet ja digitaalisia välineitä niiden toteuttamisessa. Oppilaiden henkilökohtaisten puhelinten käyttö voi kuitenkin olla haasteellista, mikä tekee sen roolista kahtalaisen”, Harvola kertoo.

Etenkin ammatilaiset näkevät digipelaamisen haitat hyvin vahvoina. Puhelinten luvaton käyttö vaikeuttaa oppituntityöskentelyä ja puhelimia käytetään aktiivisesti välituntisinkin.

Apuvälineitä kehitetään

Pelaamisen haittoina korostuvat ammatilaisien näkemyksen mukaan ajan- ja elämänhallinnalliset seikat, some taas haittaa enemmän ihmissuhteita, mieltä ja kehonkuvaa. Avovastausten kantavaksi teemaksi nousi väsymisen lisäksi kiusaaminen.

“Kiusaamisen havaitsemisen opettajat kokevat haasteelliseksi, koska se tapahtuu suljetuissa someyhteisöissä. Asia tulee esiin yleensä vasta kun se eskaloituu esimerkiksi riitoina tai itkuna. Myöskään riidat eivät välttä-

mättä näy ulospäin.”

Selvityksessä heijastui Aino Harvolan mukaan selvästi tarve kodin ja koulun yhteistyön tiivistämiselle ja kommunikaation parantamiselle. Yhteiset pelisäännöt ovat tarpeen.

Pause kehittää kouluille työpajamallia, joka auttaa koulun henkilöstöä selkeyttämään koulun linjaa puhelinten käytön suhteen ja antaa konkretiaa puhelimiin puuttumiseen arjessa.

Suunnitteilla oleva Starter kit -apuväline tarjoaa puolestaan 7. luokan aloitavien nuorten huoltajille tietoa digimedioiden käytöstä ja sitä kautta tukea kasvatustyöhön.

Pause-hanke (2023–2025) on osa EHYT ry:n pelikasvatustoimintaa & digipeli- ja somehaittojen tai riskien ehkäisyä. STEAn rahoittaman hankkeen tavoitteena on kehittää työvälineitä kasvattajien tueksi haastavien tilanteiden tunnistamiseen ja ehkäisyyn.

Vuonna 2023 toteutetussa verkkokyselyssä tiedusteltiin nuorten huoltajien ja yläkoulun henkilöstön kokemuksia ja näkemyksiä nuorten digimedian käytöstä ja haitoista. Kyselyyn vastasi 504 huoltajaa ja 380 koulun henkilöstön jäsentä, kuten opettajia ja kuraattoreita.

Korttipakka virittää keskusteluihin

Mikä olisi konkreettinen keino saada nuoret kertomaan ajatuksiaan ja kokemuksiaan alkoholista? Ratkaisu löytyi kuvakorteista, jotka auttavat nuorisolan ammattilaisia keskustelemaan alkoholista nuorten kanssa.

Kun nuorisotyöntekijöiltä kysyttiin, mitä he kaipaavat nuorten kanssa tehtävän ehkäisevän päihdetyön tueksi, kävi ilmi, että työkaluja alkoholista puhumisesta oli vain vähän. Viesti oli selvä: tarvitaan jotakin kättä pidempää keskustelujen avuksi.

”Silloin syntyi ajatus kuvakorteista”, kertoo EHYTin ehkäisevän päihdetyön asiantuntija **Niina Himanka**.

Ideoita ammattilaisilta

Korttien teemoja ja niissä esitettäviä neutraaleja arkisia tilanteita pohdittiin yhdessä nuorisotyön ehkäisevän päihdetyön verkoston kanssa. Valituista aiheista kuvittaja **Tuuli Hypén** piirsi 35 kuvaa, ja niin kasassa oli korttipakka, joka sain nimekseen Alkoholiksi kuvina.

”Ihastuimme värikkäisiin kortteihin, jotka soveltuvat käytettäväksi yläkoululaisten ja 5.- ja 6.-luokkalaisten ehkäisevän päihdetyön tunneilla sekä päihdekeskusteluissa nuorten aikuisten kanssa.”

Kortteja voidaan käyttää keskustelujen pohjana monin eri tavoin. ”Esimerkiksi niin, että nuori valitsee yhden kortin ja kertoo kuvan herättämiä ajatuksia alkoholin vaikutuksista, tai kor-

teista kudotaan kuvitteellisen henkilön elämäntarina. Yksilötyössä voidaan keskustella kuvakortin herättämistä ajatuksista joko omaan tai läheisen alkoholin käyttöön liittyen”, Himanka kertoo.

Kortit jakoon

Korttipakat mukanaan Niina Himanka ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijat **Mika Piipponen** ja **Sari Anjala** lähtivät Kohdennetun nuorisotyön osaamiskeskuksen viimevuotiselle Menetelmät jakoon -koulutuskiertokierrokselle Ouluun, Rovaniemelle, Tampereelle, Varkauteen ja Helsinkiin. Osaamiskeskuksen koulutuskiertokierrosta koordinoi Into ry ja siihen osallistui myös MIELI ry EHYTin ohella. Koulutuksissa kävi 300 etsivän nuorisotyön ja työpajojen ammattilaista, joille esiteltiin ajankohtaisia menetelmiä.

Alkoholi kuvina -kortit otettiin mielellä vastaan. Kortteja kokeiltiin käytännössä ja mietittiin niiden käyttömahdollisuuksia. Koulutuksista korttipakat lähtivät eri puolille Suomea, ja nyt Himanka iloitsee nuorisotyöntekijöiden Instagram-postauksista, joissa nuoret keskustelevalt alkoholista kuvakorttien avulla. ”Palaute korteista on ollut tosi hyvää”, hän kertoo.

Onnistumisen kokemuksia

Nivalan koulunuorisotyöntekijä **Virpi Fathi** on käyttänyt Alkoholiksi kuvina -kortteja 5.- ja 6.-luokkalaisten ehkäisevän päihdetyön tunneilla.

”Korteista olen tykännyt kovasti. Niillä saa hiljaisenkin ryhmän ja hiljaisen oppilaan aktivoitua keskustelemaan. Kuvat ovat niin puhuttelevia ja inspiroivia, että jokainen nuori keksii niistä jotakin sanottavaa.”

Fathin mukaan kuvat madaltavat kynnyistä puhua vaikeistakin aiheista, ja nuoret saavat onnistumisen kokemuksia, kun he uskaltavat kertoa ajatuksiinsa, joista muut voivat jatkaa keskustelua.

”On syntynyt ihan mahtavia, syvällisiä pohdintoja alkoholista ja käytön vaikutuksista”, toteaa Fathi.

Nuorisolan Osaamiskeskustoiminta tuotti Alkoholiksi kuvina -korttipakan työvälineeksi nuorisolan ammattilaisille. Kortit soveltuvat sekä yksilö- että ryhmäkeskusteluihin.

Nikotiinipussien myynti laajeni

Huhtikuussa 2023 nikotiinipussien myynti laajeni merkittävästi Suomessa, kun niiden sääntely siirtyi lääkelain piiristä tupakka- ja kemikaalilakien alle. Tämä muutos toi nikotiinipussit muun muassa kauppojen, ja kioskien hyllyille. Nikotiinipussit, nuuskaa muistuttavat tupakattomat nikotiinituotteet, ovat herättäneet huolta niiden terveyshaittojen ja riippuvuutta aiheuttavan nikotiinin vuoksi.

Nikotiinipusseja sai lain voimaan astuttua myydä Suomessa ilman erillistä myyntilupaa ja nikotiinipitoisuusrajaa. Myöhemmin nikotiinipitoisuus rajattiin 20 mg/g kohden, mutta rajoitus ei koske ulkomailta tilattavia tuotteita.

”Nikotiinipussit saapuivat laajamittaiseen myyntiin nopeasti, vaikka monet niiden vaikutuksista ja haitoista ovat yhä tuntemattomia jopa tutkijoille. Tupakan vastikkeiden sääntely on muita nikotiinituotteita väljempää, joten nikotiinipussien makuainevalikoima ja nikotiinipitoisuudet voivat vaihdella huomattavasti”, kuvaa EHYTin nikotiiniasiantuntija **Katri Saarela**.

Nikotiinipussit sisältävät esimerkiksi nikotiinia, makuaineita, hajusteita, suolaa, vettä sekä täyte- ja säilöntäaineita. Nikotiinin määrä vaihtelee nikotiinipusseissa, mutta se on yleensä 3–50 milligrammaa grammaa kohden. Uusi tilanne vaati EHYTiltä nopeita toimia. EHYT tiedotti heti lain astuttua voimaan nikotiinipussien terveysriskeistä ja toi esiin huolen koskien nikotiinipussien houkuttelevuutta erityisesti lapsille ja nuorille. Lisäksi päivittäistavarakaupan johtoa lähestyttiin vetoomuksella,

jossa pyydettiin kaupanalan toimijoita jättämään nikotiinipussit pois kauppojen hyllyiltä kunnes tupakkalaki olisi uudistettu.

Nikotiini aiheuttaa haittaa ja vaaraa terveydelle

Nikotiinipussit ja pakkausten ulkoasut on suunniteltu houkuttelemaan erityisesti nuoria. Niiden makuvalikoima on runsas ja sillä houkutellessa kokeilemaan ja käyttämään tuotteita. Makuaineiden ja värikkäiden pakkausten tarkoitus on myös vaikuttaa mielikuviin tuotteiden haitattomuudesta.

”Nikotiinipitoisuudeltaan vahvojen nikotiinipussien käyttö voi johtaa vakavaan myrkytystilaan. Nuorena aloitettu nikotiinituotteiden käyttö aiheuttaa vahvaa riippuvuutta ja muutoksia aivojen rakenteessa ja toiminnassa, minkä vuoksi erityisesti lapsia ja nuoria tulee suojella näiltä tuotteilta”, kertoo Saarela.

Ehkäisevää nikotiinivieroitusta tehtiin muun muassa antamalla lausuntoja ja haastatteluja, kouluttamalla sekä tuottamalla uusia sisältöjä nikotiinituotteiden haitoista. Teemaa nostettiin esiin

eduskuntavaalien ja hallitusohjelman neuvotteluiden aikaan. Opettajia ja nuorten vanhempia lähestyttiin uudella tavalla lähettämällä heille viestejä nikotiinipussien riskeistä Suomen rehtoreiden kautta.

Nikotiinipussit tiukemman sääntelyn piiriin

On hyvä muistaa, että Suomi on sitoutunut nikotiinittomaan ja savuttomaan Suomeen tupakkalaissa. Jos nikotiinipusseja yritetään tuoda laajemmin myyntiin, tarvitsemme tiukempaa sääntelyä makuaineiden ja nikotiinipitoisuuden osalta.

”Paras ratkaisu kansanterveyden kannalta olisi keskieurooppalainen malli, jossa nikotiinipussien myynti on kielletty. Mikäli nikotiinipusseja tuodaan vähittäismyyntiin, tarvitsemme tiukempaa sääntelyä, jotta Suomi voi pitää kiinni kansainvälisestä tupakkapuitesopimuksesta (FCTC) ja suojella nuoria nikotiiniriippuvuudelta. Samalla nikotiinituotteiden osto- ja hallussapitoikäraja on nostettava 20 ikävuoteen”, Saarela lisää.

Kuva tehty tekoälyllä.

Koulutustarjonta verkossa laajeni

Osaamistaan voi päivittää ja kehittää silloin, kun se itselle parhaiten sopii. EHYTin verkkokoulutuksissa on uutta ja ajankohtaista sisältöä eri kohderyhmille. Kulkea voi pitkin oppimispolkua tai suorittaa yksittäisiä kursseja.

Ehytkouluttaa.fi -sivusto uudistettiin vuonna 2023. Koulutustarjontaan tuli laajasti uutta sisältöä useille eri kohderyhmille, kuten korkeakouluopiskelijoille, urheiluseuratoimijoille, nuorisotyöntekijöille, oppilaitoksissa työskenteleville ammattilaisille ja monialaista työtä kunnissa tekeville.

”Uutta sisältöä ovat esimerkiksi kurssit päihteiden puheeksioton keinoista – ne on tarkoitettu erityisesti tutortoiminnassa oleville korkeakouluopiskelijoille – kannabistietous nuorten kanssa työskenteleville ja päihteiden välittämiseen liittyvä koulutus oppilaitostyöntekijöille”, kertoo EHYTin ehkäisevän päihdetyön asiantuntija **Mika Piipponen**.

Verkkokurssit ovat syntyneet vaihtoehdoksi EHYTin aikaan ja paikkaan sidotun koulutustarjonnan rinnalle. Kurssit ovat maksuttomia, ja opiskella voi joustavasti oman aikataulun ja mahdollisuuksien mukaisesti.

”Ehytkouluttaa.fi-sivustolla moni hanke jatkaa elämää, kun päättyneessä hankkeessa tehty työ säilyy ajankohtaisena verkkokurssina ja materiaaleina”, Piipponen sanoo.

Kurssit koostuvat tiedollisista teoriaosioista, joiden jälkeen kouluttautuja

pohtii aihetta itsenäisesti oman työnsä kannalta. Joillakin kursseilla on mahdollisuus myös vertaiskeskusteluille.

”Varsinkin tietyn aikaa auki olevilla intensiiviverkkokursseilla keskustelu on ollut vilkasta. Saman kohderyhmän kanssa työskentelevät ammattilaiset ovat päässeet vaihtamaan kokemuksiin ja näkemyksiään eri puolilla Suomea vaikuttavien kollegojen kanssa. Keskustelualue vertaisten kanssa onkin saanut kiitosta.”

Oma polku ja osaamistodistus

Koulutustarjonnasta on sivuston uudistumisen jälkeen aikaisempaa helpommin löydettävissä itselle sopivaa sisältöä. Myös kurssista toiseen siirtyminen on tehty sujuvaksi. Perustietoja tarjoavasta kurssista on helppo siirtyä syventämään osaamistaan erikoistuneille kursseille. Käyttäjä voi suunnitella itselleen oppimispolun tai päättää suorittaa yksittäisiä kursseja sen mukaan, mikä tuntuu oman osaamisen kannalta parhaimmalta.

”Kurssin jälkeen on mahdollista hakea suorituksesta osaamistodistus, tai kun on suorittanut tietyn opintokokonaisuuden,

myöntää järjestelmä automaattisesti Open Badge -osaamismerkkin. Todistuksilla pystyy osoittamaan työntajille mitä ja milloin on suorittanut ja millaista osaamista on hankkinut. Suorituksia yhdistämällä voi myös saada opintopisteitä joissakin oppilaitoksissa”, kertoo Piipponen.

Ehytkouluttaa.fi-sivusto ja sen sisältämät kurssit on otettu hyvin vastaan.

”Kurssit selvästi kiinnostavat, kirjautumisia ja käyntejä on tullut mukavasti, samoin kurssisuorituksia. Kiitosta olemme saaneet kurssien sisällöistä ja suorittamisen joustavuudesta. On myös tullut rakentavaa palautetta saada lisää vaihtelua kurssien sisäisiin työskentelytapoihin. Palautteet pidämme mielessämme, kun koko ajan kehitämme kursseja ja tuotamme uutta sisältöä.”

Ehytkouluttaa.fi-sivustolla voi osallistua kursseille ja työpajoihin ja hyödyntää valmiita materiaaleja. Koulutukset sopivat eri alojen ammattilaisille, kouluille ja oppilaitoksille sekä ehkäisevästä päihdetyöstä ja pelityöstä kiinnostuneille. Kurssit ovat maksuttomia.

Päihde- ja pelikasvatusta nuorille joukkueurheilijoille

SPORTTI-hanke (2021–2024) tarjoaa urheiluseuratoimijoille apua ja työkaluja nuorten urheilijoiden päihde- ja pelikasvatukseen. Hankkeen alkuselvityksen pohjalta on luotu verkkokurssi ja materiaaleja, jotka antavat konkreettisia vinkkejä ja toimintamalleja 12–17-vuotiaiden joukkueurheilijoiden päihde- ja pelihaittojen ehkäisemiseksi. Urheiluseuratoiminnassa valmentajilla ja muilla seuran aikuisilla on tärkeä asema roolimallina. Heidän tehtävänsä on tukea nuorten urheilijoiden päihde- ja pelihaitatonta kasvua näyttämällä hyvää esimerkkiä ja keskustelemalla päihteistä ja pelaamisesta osana terveellisten ja urheilullisten elintapojen kokonaisuutta. Hankkeessa on kohdattu seuratoimijoita erityisesti koulutustilaisuuksissa sekä urheilukenttien laidoilla lasten ja nuorten urheilun suurtahtumissa.

Menetelmiä päihteiden välittämisen ehkäisyyn nuoria osallistamalla

Nuorten mukaan alkoholia ja nikotiinituotteita on helppoa hankkia alaikäisenä ja välittäminen esimerkiksi somen kautta on yleistä. Nuoret Pakka-toimijoina hankkeessa (2021–2023) kehitettiin kolme uutta menetelmää yläkoulujen ja toisen asteen oppilaitosten käyttöön. Pakka-kävely, Diilerin jäljillä -malli ja Pakka-tapahtuma ovat nuoria osallistavia toimintoja alkoholin ja nikotiinituotteiden välittämisen ehkäisyyn sekä lasten ja nuorten päihteistä johtuvan turvallisuuden vähentämiseen. Menetelmät kehitettiin osaksi THL:n koordinoimaa Pakka-toimintamallia.

Yli 20 vuotta somessa nuorten parissa

Vuonna 2023 tuli täyteen 21 vuotta yhtäjaksoisesti tehtyä nuorten päihdehaittoja vähentävää työtä sosiaalisessa mediassa. Noihin vuosiin on kuulunut paljon erilaisia toimintaympäristöjä, -malleja ja kohtaamisia. Nuorten käyttämät somekanavat ovat vaihtuneet ja kehittyneet, ja se on vaatinut ilmiöiden tiivistä seuraamista sekä valmiutta nopeisiin muutoksiin. Helmikuussa 2002 aloitettiin toiminta Habbo Hotel Kultakalassa. Vuosien aikana on oltu niin Aapelissa IRC-Galleriassa, Demissä, Facebookissa, Hevostallissa, Suomi24:ssä, Snapchatissa, ASKfm:ssä, Gosupermodelissa, MuroBBS:ssä, Minecraftissa, useammalla Instagram- ja Snapchat-tilillä ja Periscopessa. Nyt nuorten hyvinvointia edistävää työtä tehdään Instagramissa, TikTokissa ja Youtubessa.

Ammattilaiset kaipaavat lisää selkokieliä työkaluja pelihaittojen ehkäisyyn

Kehitysvammaiset ihmiset kokevat digi- ja rahapelihaittoja, selvisi EHYTin tekemästä kyselystä. Vastaajista 66 % koki, että kehitysvammaisilla nuorilla on samankaltaisia digipelaamisen haasteita kuin muillakin ikätovereillaan.

Helmikuun 2023 aikana tehtyyn kyselyyn vastasi 68 henkilöä, joista suurin osa työskenteli ammatillisessa oppilaitoksessa. Kyselyllä kartoitettiin ammattilaisten, vapaaehtoisten sekä opiskelijoiden kokemusta digi- ja rahapelaamisen yleisyydestä sekä pelaamiseen liittyvistä haitoista kehitysvammaisten nuorten ja nuorten aikuisten parissa. Digipelaamisen kohdalla kysyttiin myös hyödyistä ja pelatessa opituista taidoista.

Kyselyyn vastanneet kertoivat, että selkokielinen materiaali ja ammattilaisten kouluttaminen auttaisivat ehkäisemään ja vähentämään digi- ja rahapelihaittoja.

Päihteet puheeksi arabian- tai somalinkielellä

Päihteistä voi olla vaikea puhua. Aihe on sensitiivinen monissa kulttuureissa.

Hadiya-hanke (2020-2024) on tuottanut ammattilaisten työn tueksi kulttuurisensitiivisen näkökulman huomioivia materiaaleja arabian-, somalin- ja suomenkielellä. Erityisen suosituksi ovat nousseet päihdeteemojen puheeksiottoon suunnitellut Hadiya-keskustelukortit, joista on olemassa omat versionsa nuorten ja vanhempien pienryhmiin. EHYT voitti korteilla Integration 2022 -tapahtumassa kilpailun, jossa etsittiin parasta uutta kotouttamisen työkalua. Voiton myötä kortteja päästiin esittelemään sosiaali- ja terveysministeri **Hanna Sarkkiselle** keväällä 2023.

Kaikki Hadiya-aineistot ovat ladattavissa EHYTin verkkosivuilta.

Nettimummola Muruset nuorille

Nettimummola on kohtauspaikka nuorille ja vapaaehtoisille ikäihmisille. Se on vapaaehtoistoiminnan muoto, joka tuo sukupolvet yhteen verkossa. Kahdenkeskisessä chatissa tai ryhmächatissa nuori voi kertoa kuulumisiaan esimerkiksi koulunkäynnistä, kaverisuhteista tai harrastuksista. Nuori voi kysyä neuvoa tai mielipidettä mieltä askarruttavaan asiaan. Nettimummolaan tulevalla nuorella ei tarvitse olla ongelmaa tullakseen kohdatuksi ja kuulluksi, mutta huolet ja murheet ovat myös sallittuja ja yleisiä puheenaiheita. Nettimummolan vapaaehtoiset ovat luotettavia ja turvallisia yli 60-vuotiaita aikuisia, joiden taustat on tarkistettu ennen vapaaehtoistyöstä sopimisesta. Nettimummola löytyy osoitteesta www.muruset.fi sekä Habbo Hotellin Nettimummola-huoneesta.

Päihde- pelikasvatustunneilla
kohdattiin

18 445

oppilasta ja opiskelijaa
ja vanhempainilloissa

2 591

huoltajaa.

Ammattilaisia on kohdattu
yhteensä

5 379

koulutuksissa, henkilöstötilaisuuksissa,
oppitunneilla sekä työpajoissa ja
tapahtumissa.

Buenotokin TikTok-videoita
julkaistiin vuoden aikana

167

ja niitä katsottiin

7 718 722

kertaa.

BuenoTalkin Youtube-videoita
julkaistiin **105**. Kanavan videoita
katsottiin yhteensä

232 593

kertaa.

BuenoTalkin Instagram-sisältöjä
julkaistiin

628.

Sisältöjä katsottiin yhteensä

2 843 687

kertaa.

Valtakunnallisessa oppilaitostyön
kouluttajaverkostossa toimi
aktiivisesti noin

40

päihde- ja pelikasvatuksen kouluttajaa.

Muruset-nettimummolassa kohdattiin lapsia ja nuoria

3 141

kertaa.

Vapaaehtoisina toimi

20

netti-isovanhempaa.

Nuorisoalan osaamiskeskustoiminnan koulutuksien ja verkostotapaamisten kautta kohdattiin

4 487

osallistujaa.

Hadiya-hankkeessa kohdattiin

1 789

arabian- ja somalinkielistä nuorta ja vanhempaa.

Lisäksi kohdattiin **283** kulttuurisensitiivisen työn parissa toimivaa ammattilaista.

SPORTTI-hankkeen toiminnalla tavoitettiin

737

urheiluseuratoimijaa.

Kaupunki kuuluu kaikille -hankkeen oppitunneilla kohdattiin

845 oppilasta.

Staden tillhör alla -tunneilla kohdattiin

122

oppilasta

Nuoret PAKKA-toimijoina hankkeessa kohdattiin

452

lasta ja nuorta sekä

669

nuorten kanssa työskentelevää ammattilaista.

Pause-hanke keräsi

884

ammattikasvattajan ja huoltajan näkemyksiä liittyen yläkouluikäisten nuorten digipelaamisen ja sosiaalisen median käytön aiheuttamiin haittoihin.

AIKUISET

Päihdeohjelma ehkäisee haittoja

Alkoholin käyttö aiheuttaa valtavat kustannukset yhteiskunnalle ja työnantajille, kun työntekijät eivät pysty tekemään työtään, tekevät sitä tehottomasti, joutuvat sairauslomalle tai varhaiseläkkeelle. Työpaikan päihdeohjelma on konkreettinen keino suitsia alkoholin käyttöä.

Alkoholin aiheuttamat kuolemat, työkyvyttömyyseläkkeet, hoitajaksot ja rikokset maksoivat vuonna 2022 arviolta 1,4 miljardia euroa. Työnantajille alkoholin käytöstä aiheutuneen rahallisen menetyksen arvioidaan olevan 500 miljoonaa euroa. Nämä luvut selviävät viime vuonna julkistetusta Numerot puhuvat -raportista, jonka tilasivat Alko, EHYT ry ja Työturvallisuuskeskus. Raportin on laatinut tutkijatohtori **Niilo Luotonen**.

Alkoholi aiheuttaa paljon taloudellisia menetyksiä, se oli asiantuntijoiden tiedossa, mutta ovathan luvut todella pysäyttäviä. ”Kuitenkin ne olisivat paljon joltai ehkäistävissä, jos alkoholin käyttö pysyisi pienempänä”, toteaa EHYTin aikuiset-osaston päällikkö **Marika Vartiainen**.

Numerot puhuvat -raportin tarkoitus oli todentaa ja arvioida alkoholin aiheuttamia kustannuksia, mutta tilaajien toive oli myös löytää konkreettisia keinoja alkoholihaittojen vähentämiseen työpaikoilla.

”Tutkimusnäyttöön perustuen havaittiin, että työpaikan päihdeohjelma on toimiva keino vähentää päihdehaittoja ja alkoholin riskikäyttöä. Tulokset osoittavat, että niillä työpaikoilla, joilla päihdeohjelma on, on riskijuomista ja alko-

holiriippuvuutta keskimääräistä vähemmän”, kertoo Vartiainen.

Päihdeohjelma edistää hyvinvointia

Päihdeohjelma tarkoittaa yhteisten päihdesääntöjen laatimista työpaikalle. Ohjelmassa kerrotaan esimerkiksi, miten päihtyneenä töihin tulemiseen suhtaudutaan, miten ongelmakäyttäjiä ohjataan hoitoon ja mikä on esihenkilöiden rooli varhaisessa puuttumisessa.

”Päihdeohjelma lisää yhdenmukaisuutta, kun työnantaja toimii eri ihmisten kanssa eri elämäntilanteissa samalla tavalla. On myös tärkeä ymmärtää, että päihdeohjelma on työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävä toimenpide, jolla luodaan työpaikan päihdehaitatonta kulttuuria”, sanoo Vartiainen ja toteaa, että ohjelmassa olisi hyvä puhua kaikista päihdeaineista: alkoholista, nikotiinista, huumausaineista sekä rahapelaamisesta.

”Kun uudelle työntekijälle jo perehdytyksessä kerrotaan, miten työpaikalla puututaan päihteiden käyttöön, vähentää tieto itsessään käyttöä. Kehityskeskusteluissa asia on myös hyvä ottaa esille.”

EHYT työnantajien tukena

Raportin löydös päihdeohjelmasta tukee sitä työtä, jota EHYTissä on vuosien ajan tehty.

”Tulokset vahvistavat, että olemme oikealla tiellä panostaessamme päihdeohjelmatyöhön työnantajien kanssa. Yhteisöihin vaikuttaminen on tehokasta päihdehaittojen ehkäisemiseksi, ja päihdeohjelmalla voidaan merkittävästi vaikuttaa suureen osaan aikuisväestön hyvinvointia.”

Raportin tulokset herättivät kiinnostusta mediassa, mutta Vartiainen toivoisi työnantajapuolen havahtuvan asian merkittävyyteen ja paneutuvan omaan rooliinsa tehokkaammin.

”Ennaltaehkäisevästä päihdetyöstä tuli raportin myötä astetta konkreettisempää, kun selkeät luvut kertovat, miten merkittävistä summista päihteiden aiheuttamissa kustannuksissa on kyse.”

EHYT kouluttaa työnantajia, esihenkilöitä, HR:ää, työsuojelu- ja luottamushenkilöitä päihdeohjelman rakentamiseen ja päihteiden puheeksiottoon sekä tarjoaa konsultointiapua työpaikkojen päihdehaittojen vähentämiseksi.

Haittojen ehkäisy rahapeliuudistuksen ytimessä

EHYTin ja muiden alan järjestöjen tärkeä uutta rahapelijärjestelmää koskeva viesti saatiin ujutettua hallitusohjelmaan. Rahapeliuudistuksen tavoitteena on ehkäistä ja vähentää rahapelihaittoja.

Suomalainen rahapelijärjestelmä on valtavan mullistuksen edessä, kun Veikkauksen monopolista siirrytään lisenssi-järjestelmään viimeistään vuoden 2026 alussa. Tämä antaa ulkomaalaisyhtiöille luvan tarjota verkkorahapelejä suomalaisille lisenssin turvin ja veroja Suomeen maksamalla.

”EHYTin näkövinkkelistä itse järjestelmällä ei ole niinkään väliä vaan sillä, miten järjestelmä toteutetaan ja miten sitä valvotaan”, sanoo EHYTin rahapelihaittayksikön päällikkö **Riitta Matilainen**.

Vuonna 2023 järjestettiin eduskunta-vaalit, ja siksi EHYTin rahapelihaittojen ehkäisyssä keskityttiin vaikuttamistyöhön antamalla lausuntoja ja järjestämällä useita kampanjoita.

Riitta Matilainen osallistui lisäksi yksityishenkilönä esiselvityshankkeeseen, jossa tarkasteltiin kanavointikykyisen rahapelijärjestelmän eri vaihtoehtoja. EHYTin talous- ja hallintojohtaja **Kari Vuorisen** mukaan tämä antoi nostetta koko EHYTin rahapelihaittojen ehkäisytoiminnalle.

Haittojen parissa työskentelevien järjestöjen yhteistyö tiivistyi entisestään. Yhteisrintamassa vaadittiin, että uuteen järjestelmään on siirryttävä haitto-

jen ehkäisy edellä. Sinnikäs työ näkyi lopulta hallitusohjelmassa.

Hallitusohjelman valmistuttua EHYT jatkoi vaikuttamistyötä muun muassa välittämällä tietoa ja tutkittua faktaa päättäjille ja olemalla mukana paneelissa. Matilainen kävi myös sisäministeriössä kuultavana, kun rahapelijärjestelmän uudistamista koskeva lainsäädäntöhanke käynnistyi.

Ristiriitaa markkinoinnissa

Riitta Matilainen löytää hallituskirjauksista yhden selkeän ristiriidan: vaikka uudistukseen mennään haittojen ehkäisy edellä, rahapelien markkinointi halutaan turvata.

”Ruotsissa jo ennen lisenssi-järjestelmään siirtymistä rahapelimainonta lisääntyi rajusti ja tilanne jatkui myös lisenssissä osittain epäselvän markkinointia koskevan lainsäädännön vuoksi. Emme saa toistaa samaa virhettä. Laissa pitää olla rahapelimarkkinoinnista tarkkoja määräyksiä ja sitä valvova instanssi määriteltynä.”

Rahapelaamisessa on Matilaisen mukaan tapahtumassa polarisaatio: niiden joukko, jotka eivät pelaa lainkaan, kasvaa. Samaan aikaan riskillä pelaavat ajautuvat yhä pahempiin ongelmiin

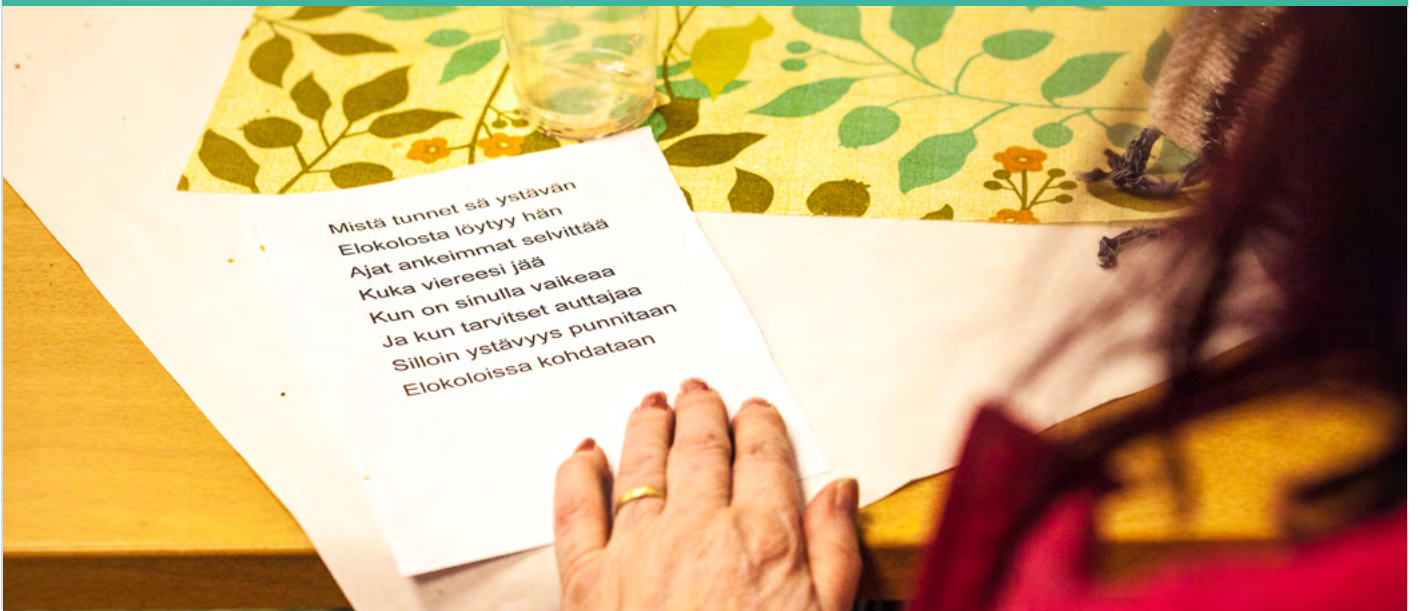
netissä, jossa yhdellä napin painalluksella voi hävitä satoja euroja.

Tähän ryhmään kuuluvat erityisesti 18–24-vuotiaat nuoret miehet. He pelaavat enimmäkseen kasino- ja vedonlyöntipelejä, joita uudet lisenssit pääosin koskevat.

”Nettipelaamisen valvonta on ihan eri lailla haastavaa kuin aikaan ja paikkaan sidotun pelaamisen kontrollointi. Uuteen lisenssi-järjestelmään siirtymisen olisikin syytä suunnitella erityisellä huolellisuudella, jotta siitä saadaan mahdollisimman järkevä”, Riitta Matilainen sanoo.

EHYTin verkkosivujen Työkalut & materiaalit -osiosta löytyy runsaasti aineistoja rahapelihaittojen ehkäisystä mm. sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille ja opiskelijoille. Lisäksi sivuilta löytyy vaikuttamistyöhön tarkoitettu tiivistys ”5+1 politiikkasuositusta haittoja ehkäisevään rahapelipolitiikkaan”.

Nuorten pelaaminen -verkkosivustolta saa tietoa nuorten digipelaamisesta, pelikasvatuksesta sekä digi- ja rahapelaamisen hämartyneistä rajoista.

Antirasismikoulutusta Elokoloihin

Elokolat ovat kohtaamispaikkoja, yhteisöjä, joissa kuunnellaan toinen toista, puhutaan yhdessä, opitaan kohtaamaan ja hyväksymään erilaisia ja eri kulttuureista tulleita ihmisiä. Pelisääntöjen mukaisesti Elokolat ovat kaikesta syrjinnästä vapaita.

”Elokoloissa heijastuu kaikki, mitä yhteiskunnassa tapahtuu”, toteaa EHYTin aikuiset-osaston päällikkö **Marika Vartiainen**.

Kun uusi hallitus aloitti toimintansa viime vuonna, nousi rasismikeskustelu polttavaksi puheenaiheeksi.

”Aihe tuli esille myös Elokoloissa”, kertoo Vartiainen.

”Suomalainen puhekuultuuri on muuttunut, tiettyjä sanoja ja puheta-voja ei ole enää hyväksyttävää käyttää, mutta muutokset eivät aina näy yhteisössämme.”

Muutama tapaus viime vuonna herätti työntekijöissä toiveen saada koulutusta siihen, miten rasistiseen puheeseen pitäisi puuttua. Rauhankasvatusinstituutti ry:ltä tilattiin antirasismikoulutus, johon Elokolojen työntekijöiden lisäksi osallistui koko aikuiset-osasto.

”Koulutuksessa haastettiin omia asenteita ja saatiin lisää keinoja havaita ja ohjata ryhmän keskustelua rakentavasti. Kun oma asenne on, että viitsii, jaksaa ja ennen kaikkea uskoo pystyvänsä puuttumaan rasistiseen puheeseen, voidaan asiaa käsitellä myönteisen kautta tuomitsematta tai nolauttamatta ketään”, Vartiainen sanoo.

Moni koulutukseen osallistunut koki saaneensa keinoja ja työvälineitä raken-

taa ymmärrystä ihmisten välille.”

”Ennen kaikkea haluamme ennakoida tilanteita. Ei tarvitse tulla isoja ongelmia, kun jo reagoimme hiljaisiin signaaleihin”, Vartiainen toteaa.

”Kuten koulutuksessa kävi ilmi, rasistista puhetta ja rasistisia rakenteita on joka paikassa. Meidän tehtävämme on ohjata yhteisössämme keskustelua jatkuvasti siihen suuntaan, että kaikilla on kohtaamispaikoissa hyvä olla. Tässä tarvitaan sensitiivisyyttä, selkeitä rakenteita, yhteistä ymmärrystä ja tahtoa luoda antirasistista yhteisöä”.

Antirasismiteema päätettiin lisätä Elokoloihin tulevien työntekijöiden perehdytyskoulutukseen sekä pitää aihe aktiivisesti esillä yhteisön säännöistä ja toimintatavoista keskusteltaessa.

Pelisäännöt ohjaavat arkea

”Mikä tahansa mediassa esiin nouseva asia voi herättää tunteita ja nostattaa vihapuhetta joissakin Elokolon kävijöissä”, kertoo asiantuntija **Timo Glad**.

Hän tuntee Elokolojen arjen yli 30 työvuoden kokemuksella.

Glad korostaa pelisääntöjen merkitystä.

”Yhdessä laaditut säännöt ovat ne normit, jotka määrittävät, miten Elokoloissa toimitaan ja millaista puhetta

niissä sallitaan. Toisten kunnioittaminen on kaiken lähtökohta.”

Rasistisiin puheisiin varauduttiin aiheen noustua yleiseen keskusteluun viime kesänä.

”Henkilökuntaa opastettiin puuttumaan jo ennakoivasti, jos arveluttavaa puhetta kuuluu. Työntekijöiltä se vaatii valppautta ja herkkää korvaa.”

Elokolat ovat kävijöilleen merkityksellinen kohtaamispaikka, yhteisö, joissa ihmiset haluavat tulla hyväksytyiksi. Gladin mukaan ne ovat pieniä paikallisia keskuksia, joissa opitaan kohtaamaan ja hyväksymään eri kulttuureista tulleita ihmisiä, Elokolon työntekijöitä ja harjoittelijoita.

”Vaikka joku näyttää erilaiselta, pukeutuu tai uskoo eri tavalla, on hän samanlainen ihminen kuin muutkin. Tämän kokemuksen haluamme välittävän kaikille kävijöillemme.”

Vuonna 2023 Elokoloissa käyntejä oli yhteensä 49 267. Eniten käyntejä oli Helsingin Kallion Elokolossa (12 981 käyntiä), joka on avoinna vuoden jokaisena päivänä. Toiseksi eniten käyntejä oli Pirkkalassa (8 850 käyntiä). Tampereella kohdattiin 5 849 kertaa, Turussa 4 686 ja Lahdessa 4 502 kertaa.

Kaisa Åberg EHYTistä ja Laura Huuskonen Parisuhdekeskus Katajasta kertoivat Parisuhdetestistä MTV3:n Huomenta Suomessa.

mtv3

09:19

Lupa olla huolissaan kumppanin päihteiden käytöstä

Yhdeksän kysymyksen parisuhdetestillä voi arvioida kumppanin päihteiden käytön vaikutusta parisuhteeseen ja omaan hyvinvointiin. Se saattaa vahvistaa epäilyt kumppanin haitallisesta päihteiden käytöstä ja tuen tarpeellisuudesta.

Oletko kokenut, että sinun tunteesi tai tarpeesi ovat tulleet ohitetuksi kumppanisi päihteiden käytön vuoksi? Oletko valehdellut kumppanisi puolesta tai peitellyt hänen virheitään? Tuntenut syyllisyyttä tai häpeää kumppanisi päihteiden käytön vuoksi?

Nämä kysymykset ovat osa Parisuhdekeskus Katajan yhdessä EHYTin kanssa toteuttamaa parisuhdetestiä.

”Halusimme kevyen ja helpon tavan herätellä ihmisiä pohtimaan päihteiden käytön vaikutusta parisuhteeseen ja omaan hyvinvointiin”, kertoo päihdeneuvonnan päällikkö **Kaisa Åberg** EHYTistä.

Testi otettiin käyttöön kesällä 2023 ja sitä on tehty jo 800 kertaa. Testistä julkaistiin tiedote ja siitä kerrottiin EHYTin ja Katajan somessa. Parisuhdetesti sai runsaasti mediahuomiota.

Kaisa Åberg ja Katajan **Laura Huuskonen** vierailivat kertomassa asiasta myös Radio Helsingissä ja Huomenta Suomessa.

Omat tunteet on helppo ohittaa

Parisuhdetestin tuloksia analysoidessaan Kaisa Åberg huomasi, että testille

on kysyntää. Monet tarvitsevat vahvistusta omille ajatuksilleen siitä, että jotain on tehtävä kumppanin päihteidenkäytön alkaessa vaikuttaa myös parisuhteeseen.

”On tavallista, että kaikki pyörii aluksi päihteitä käyttävän tunteiden ja tarpeiden ympärillä samaan aikaan kun itse voi huonosti. Vastauksissa nousi selkeästi esiin se, että omat tunteet ja tarpeet tulivat ohitetuiksi toisen päihteiden käytön vuoksi”, Åberg kertoo.

Vaikka kumppani ei olisi valmis hakemaan apua, on tärkeää kiinnittää huomiota omaan jaksamiseen.

”Tyypillisesti läheisestä kannetaan huolta. Samaan aikaan oma jaksaminen unohtuu, vaikka voimavarat olisivat jo vähissä tai totaalisen loppu.”

Testi löysi oikean kohderyhmän

Parisuhdetestin kysymykset on tiivistetty yhdeksään. Ne koskettavat niitä osa-alueita suhteessa, joihin päihteiden käyttö voi vaikuttaa, kuten luottamusta, kommunikaatiota, konflikteja ja taloutta.

”Yli puolet sai testissä kaikkein korkeimmat pisteet, mikä merkitsee päih-

teiden vaikuttavan jo jokapäiväiseen elämään. Sinänsä tämä ei ole yllättävää, koska testin yleensä tekevät henkilöt, jotka ovat asiaa etukäteen pohtineet.”

Korkeat huolipisteet testistä sai kolme neljästä vastaajasta. Tämä merkitsee sitä kumppanin päihteiden käytön vaikuttavan parisuhteeseen merkittävästi. Testituloksissa vastaajaa opastetaan tuen piiriin.

Päihteiden aiheuttamat ongelmat ilmenevät yleisimmin erimielisyyksinä ja riitoina. Lisäksi koetaan helposti syyllisyyttä tai häpeää. Jos kumppanin puolesta valehdellaan ja peitellään tämän virheitä, tullaan haitallisella tavalla suojelleeksi päihteiden käyttäjää.

”Voi tuntua rajulta, kun testi vahvistaa todellisen huolen. Silloin on hyvä pysähtyä miettimään tilannetta. Testi on hyvä herättelijä, vaikkei heti apua lähtisikään hakemaan”, Kaisa Åberg kertoo.

Parisuhdetesti löytyy EHYTin verkkosivuilta (ehyt.fi/tuote/testi-kumppanin-paihteiden-kayton-vaikutuksesta-parisuhteeseen/)

Päihdeasiamiestoiminta tukee lain täytäntöönpanoa

Päihdeasiamies kouluttaa ja matkustaa maakunnissa tapaamassa päihdepalvelujen ammattilaisia, järjestöjen työntekijöitä ja muita päihdetoimijoita. Lakiuudistuksen jälkeen viesti kentältä on yksiselitteinen: palveluissa on vielä parannettavaa.

Päihdeasiamiestoiminnan tehtävänä on edistää päihteitä ongelmallisesti käyttävien asioita, jotta nämä tietäisivät keneen ottaisi yhteyttä ja saisivat tarvitsemansa palvelut. Yhteiskunnallisella tasolla työtä tehdään muun muassa kannanotoilla ja keskustelemalla hyvinvointialueiden kanssa ongelmista ja hyvistä käytännöistä.

Vuonna 2023 agendalla oli ennen kaikkea vuoden alusta voimaan astunut päihdepalveluita koskeva lainsäädäntöuudistus, jossa sosiaalihoitolain ja terveydenhoitolain säännöksiin tehtiin parannuksia. Uudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena oli sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien ja roolien selkiyttäminen ja hyvä yhteistyö. Tämä ei päihdeasiamies **Tuula Sillanpään** mukaan ole vielä toteutunut.

”Siiloja on edelleen eikä yhteistyö aina toimi. Asiakkaat eivät tiedä, mihin milloinkin pitäisi olla yhteydessä. Päihdepalvelujen kotisivutkin ovat paikoitellen sekavat, eikä tieto ole helposti löydettävissä. Joissain asioissa on menty jopa huonompaan suuntaan”, Sillanpää kertoo.

Sillanpää näkee myönteisenä viestinä kentältä henkilökunnan sitoutumisen työhönsä.

”He haluavat tehdä työtään mahdol-

lisimman hyvin ja se kuultaa kaikesta läpi.”

Maakuntamatkoilla päästään ytimeen

Vuonna 2023 päihdeasiamiestoiminta piti 15 koulutustilaisuutta lain sisällöstä ammattilaisille, järjestötoimijoille ja vapaaehtoisille. Lisäksi päihdeasiamiehellä oli puheenvuoroja seminaareissa ja järjestöjen tilaisuuksissa.

Maakuntamatkoilla tutustuttiin alueiden päihdepalveluihin, järjestöjen toimintaan ja kuntoutuslaitoksiin syvemmin. Lukuisat keskustelut esimiesten, hoitajien, kokemusasiiantuntijoiden, sosiaalityöntekijöiden ja päihteidenkäyttäjien kanssa antoivat tietoa alueiden tilanteesta, ongelmista ja hyvistä käytännöistä.

”Päihdepalveluiden tasalaatuisuus koko Suomessa on hyvä ja oikeutettu tavoite. Tällä hetkellä kaikkien hyvinvointialueiden sisälläkään palvelut eivät ole samanlaisia. Kesto-ongelmana monella paikkakunnalla on edelleen päihdekuntoutukseen pääsy.”

Terveydenhoitolain uudistuksessa todetaan, että päihdehoitoa saavalle potilaalle tulee turvata kaikki hänen tarvitsemansa terveyden- ja sairaanhoidon palvelut.

Erityisesti hoitoon pääsy on vaikeaa Sillanpään mukaan niillä, joilla on päihdehäiriön lisäksi jokin muu mielenterveydenhäiriö. Kentältä välittyy myös kasvava huoli ikääntyneiden ihmisten päihdeongelmasta.

Tukea myös yksityisellä tasolla

Päihdeasiamiestoiminta antaa apua asiakkaille ja ammattilaisille myös puhelimitse. Esimerkiksi vuonna 2023 tuli 1073 yhteydenottoa pääosin yksityisiltä ihmisiltä.

”Ensisijaisesti annamme neuvoja, miten toimia ongelmatilanteissa. Joskus otamme myös yhteyttä päihdepalveluiden henkilökuntaan ja selvitämme asiaa. Korostamme, että olemme palveluntuottajista riippumaton toimija. Haemme lain mukaisia ja oikeita ratkaisuja asiakkaiden tilanteisiin”, Sillanpää kertoo.

Päihdeasiamiestoiminta neuvoo ja auttaa päihdepalveluihin ja sen aikaiseen sosiaaliturvaan liittyvissä asioissa. Maksutonta ja luottamuksellista neuvontaa ja konsultointia tarjotaan valtakunnallisesti ja yksilötasolla asiakkaille, läheisille ja ammattilaisille.

Elokolo-kohtaamispaikoissa käytiin yhteensä

49 267

kertaa.

Elokoloissa toteutettiin

909

ryhmätoimintoa, joihin osallistui

9 986

henkilöä.

Toiminnassa oli vapaaehtoinen mukana

215

kertaa.

Elokoloissa työllistettiin

58

vaikeasti työllistyvää henkilöä työkokeilun, palkkatuen, opiskeluharjoittelun, kieliharjoittelun ja rikosseuraamustyön keinoin.

Työttömille terveyttä -toiminnassa koulutettiin

175

työelämän ulkopuolella olevaa henkilöä.

Huugo-toiminnassa koulutettiin

1 758

työntekijää ja **253** työyhteisöjen vastuuhenkilöä tunnistamaan ja ehkäisemään työpaikan päihdehaittoja sekä ottamaan päihteet puheeksi.

Toiminnassa tehtiin yhteistyötä

197

työpaikan kanssa.

Yksilöllistä konsultointitukea tarjottiin

73

kertaa.

Taitolaji-toiminnassa koulutettiin

1 324

kansalaista tunnistamaan ja vähentämään päihdehaittoja omassa elämässään.

Päihdeneuvonnassa käytiin

8 959

puhelinkeskustelua.

Yhteyttä ottaneista soittajista

73 %

oli päihteiden riski- ja ongelmakäyttäjiä,

23 %

riski- ja ongelmakäyttäjien läheisiä ja

4 %

soitti jossakin muussa roolissa.

Päihdeasiamiestoiminnassa vastattiin

1 112

yhteydenottoon.

Koulutuksissa

1 352

ammattilaista sai tietoa uudesta lainsäädännöstä ja asiakkaiden oikeuksista.

Toiminnassa tavattiin tai konsultoitiin

40 päätöksentekijää

ja **398** päihdepalveluiden työntekijää hyvinvointialueilta.

Rahapelihaittojen ehkäisyn toiminnassa koulutettiin

1 807

sote-alan ammattilaista ja opiskelijaa.

YLE:n tietoisuus riskirahapelaamisesta tavoitti

970 000

yli 15-vuotiasta henkilöä.

Kansainvälisessä yhteistyössä ”European Gambling Harm Prevention Networkin” -webinaareissa kohdattiin

94 henkilöä

noin **12** eri maasta.

ALUE- JA JÄRJESTÖTOIMINTA

Tampereen liikenne- ja liikenneturvasto Arto Grönroos vaihtoi aluefoorumissa kuulumisia EHYTin Länsi-Suomen asiantuntijan Anne Mikkolan kanssa. Tampereen liikenne- ja liikenneturvasto on yksi EHYTin jäsenjärjestöistä.

Paikka kohtaamisille kasvokkain

Koronavuosien jälkeen aluefoorumit päästiin pitämään jälleen kasvotusten. Teemana oli eri ikäryhmille suunnatut ehkäisevän päihdetyön menetelmät jäsenyhdistyksissä.

EHYTin kolme aluefoorumia tarjoavat paikallis- ja aluetoimijoille mahdollisuuden kouluttautua, nähdä toisiaan ja verkostoitua. Tampereella aluefoorumiin osallistunut **Arto Grönroos** kertoo nauttineensa erityisesti siitä, että pääsi vihdoin tapaamaan ihmisiä kasvotusten.

”Livetilaisuudet ovat ihan parhaita. Teamsissa ihminen tavallaan piiloutuu näyttönsä taakse, eikä ole aivan oma itsensä. Kasvokkain kohtaamisissa tulee esiin myös tärkeä kehonkieli”, kertoo Tampereen Liikenne- ja liikenneturvaston hallituksen jäsen Grönroos.

Keskustelemalla uusia näkökulmia

Aluefoorumissa käytiin läpi muun muassa alkoholipolitiikan ajankohtaisia asioita. Yhteisten luentojen jälkeen vetäydettiin työpajoihin keskustelemaan jäsenhankinnasta, kampanjatyöstä sekä ehkäisevästä päihdetyöstä nuorten ja ikääntyneiden parissa.

Grönroos piti antoisina erityisesti työpajoja, sillä keskustelemalla ja muita kuuntelemalla oppii aina uutta.

”On elämäntilanne ja ihmisen tausta mikä tahansa, vuorovaikutus on tärkeää. Kun rohkeasti kerrotaan, mitä mieltä asioista ollaan ja tuodaan syvimpiä tunteja esiin, tulee esiin uusia näkökulmia ja parhaat ideat voi napata

omaan työhönsä.”

Grönroos on toiminut yli 40 vuotta liikenneopettajana. Hänellä on myös vakiopalsta Aamulehdessä, liikenne-ohjelma paikallisradiossa ja lukuisia eri luottamustoimia. Pääviestiään nollatoleranssista liikenteessä hän välittää joka kanavassa. Tampereen Liikenne- ja liikenneturvasto tekee yhteistyötä myös EHYTin kanssa, ja Grönroos on tuttu vieras järjestön tilaisuuksissa.

Jalkautumista nuorten pariin

Grönroosille jäi aluefoorumista päällimmäisenä mieleen idea jalkautumisesta nuorten pariin. Tämän hän on ennättänyt toteuttaakin yhdessä EHYTin Tampereen aluetoimiston kanssa.

”Pistimme ostoskeskuksessa kaikenlaista päihteisiin ja liikenteeseen liittyvää materiaalia pöydälle ja julisteita seinälle. Nuoret tulivat yllättävän reippaasti keskustelemaan kanssamme, ja heille on selvästi tärkeää tulla kuulluiksi.”

Grönroos uskoo tärkeiden viestien menevän perille paremmin, jos on itse innostunut asiasta. Hän kertoo kuuntelevansa herkällä korvalla kaikkea uutta, jos niistä on hyötyä oman sanoman levittämisen kannalta.

”Lempilauseeni on, ettei tuleen saa jäädä makaamaan. Pitää pysyä syk-

keessä mukana. Kaverin kehotuksesta tein TikTok-videon hampurilaisen ostamisesta. Video sai hetkessä yli 11 000 katsojaa!”

Aluefoorumien työpajassa keskusteltiin myös EHYTin jäsenyhdistysten kampanjatyöstä. Kampanjat ovat Grönroosin mielestä tarpeellisia, mutta niiden pitää olla kiinnostavia tullakseen huomatuksi.

Yksi kampanjoihin liittyvä haave Grönroosilla on. Hän on opettanut tamperelaisia muusikoita ajamaan autoa ja moottoripyörää. Vielä kun saisi yhden rokkikukon kampanjaan sanomaan, ettei aja, jos on juonut yhdenkään tuopillisen olutta.

Aluefoorumeihin kutsutaan 128 EHYTin jäsenyhdistystä, EHYTin hallituksen ja valtuuston jäsenet sekä muita EHYTin toiminnassa olevia vapaaehtoisia. Itä- ja Etelä-Suomen aluefoorumi järjestettiin syyskuussa Lahdessa, Pohjois-Suomen lokakuussa Rovaniemellä ja Länsi-Suomen aluefoorumi marraskuussa Tampereella keräten 135 henkilöä.

Kolmen vuoden välein pidettävä EHYTin edustajakokous kokoontui vuonna 2023 Keskustakirjasto Oodissa Helsingissä.

Apua päihteistä puhumiseen

Kunta- ja järjestötoimijoille luotiin Ota puheeksi -kortit, joiden avulla voi kysyä päihteiden käytöstä ja pelaamisesta. Pienessä paketissa, yhdessä kortissa, on kirjattuna kaikki tarvittava puheeksiottoon.

”Päihteiden käyttö ja pelaaminen nähdään kulttuurissamme hyvin henkilökohtaisina asioina, joihin voi olla vaikea puuttua. Jotta muutkin kuin sote-alan ammattilaiset voisivat ihmisiä kohdattaessaan ottaa nämä asiat puheeksi, haluttiin heille kehittää helppokäyttöinen työväline”, kertoo EHYTin asiantuntija **Elisa Aarnio**.

Kyse on Ota puheeksi -korteista, jotka on tarkoitettu kunta- ja järjestötoimijoille, mutta joita voivat käyttää myös seurakuntien ja yritysten toimijat puheeksioton tukena.

Ensimmäinen versio korteista oli digitaalinen, ja se tehtiin yhdessä Kymenlaakson alueellisen ehkäisevän päihdetyön työryhmän kanssa vuonna 2021 osana Kymsoten sote-rakennuudistushanketta. Sitten EHYT otti korttien jatkotyön hoitaakseen, painatti korteista printtiversiona ja alkoi tuottaa niitä yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa.

Nyt seitsemällä hyvinvointialueella on jo omat korttinsa, ja tarkoitus on saada muillekin alueille omansa.

Apua tarvitsevat esille

Ota puheeksi -kortit sisältävät taustatietoa puheeksiottamisesta, käytännön vinkkejä, konkreettisia esimerkkejä ja puheeksioton askelmerkit: pysähdy,

kysy, kuuntele, kannusta. Listattuna ovat kunkin hyvinvointialueen, järjestöjen ja muiden toimijoiden palvelut, valtakunnallinen tuki sekä oma apu -sivustot. Läheisille on tehty omat tukikortit, joihin on listattu heille tarkoitettut palvelut.

Puheeksiottokortteja on alkoholista, nikotiinituotteista, huumeista, rahapelaamisesta ja digipelaamisesta.

Korttien käyttöönottoon liittyy usein koulutus.

”Niissä ei lähdetä kouluttamaan ammattilaisten puheeksiottoa, vaan sitä, miten ruohonjuuritasolla osataan kysyä pelaamisesta tai päihteistä ja ohjaamaan apua tarvitseva eteenpäin.”

Yhteistyötä palveluiden osalta pyritään tiivistämään hyvinvointialueen, kuntien, seurakuntien ja järjestöjen välillä.

”Eri tahojen tarjoama apu jää helposti käyttämättä, jos niistä ei tiedetä. Korttien avulla tietoisuus lisääntyy”, Aarnio sanoo.

”Ennen kaikkea toivomme, että Ota puheeksi -kortit kannustaisivat ja helpottaisivat eri toimijoita ammattilaisten ohella ottamaan päihde- ja peliasiat puheeksi. Mitä varhaisemmin asioihin puututaan, sitä nopeammin ihmiset saavat tarvitsemaansa apua, eikä isompia ongelmia ehdi syntyä.”

Tukea ja turvaa

Siun sotien alueella Pohjois-Karjalassa Ota puheeksi -kortit lähtivät levitykseen kuntiin, seurakuntiin ja järjestöihin Ennalta ehkäisevä päihdetyö Pohjois-Karjalassa -hankkeen myötä, aluksi digitaalisina, sittemmin kentän toiveiden mukaisesti painettuina.

Siun sotien alueella on ollut kymmenkunta koulutusta, joissa yhtenä osuutena on kerrottu Ota puheeksi -korteista ja niiden toimintaperiaatteista.

”Osassa kuntia kortit on otettu hyvin aktiivisesti käyttöön. Niitä on jaettu muun muassa työllisyyspalveluihin ja varhaiskasvatukseen, joissakin kunnissa myös kaikille esihenkilöille”, kertoo ennaltaehkäisevän päihdetyön asiantuntija **Ellinoora Ojala** Siun sotesta.

”Sellainen vaikutelma on tullut, että ei-ammattilaisille kortit ovat madaltaneet puheeksioton kynnyksiä, mikä niiden tarkoituskin on. Korteista löytyy kaikki tarvittava tieto ja ohjeistus. Ne ovat puheeksioton tuki ja turva”, toteaa Ojala.

EHYT on laatinut Ota puheeksi -kortteja yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa. Osassa hyvinvointialueita korteista on painettu myös printtiversiona.

Supervoimista pohja hyvinvoinnille

Supervoimat-kampanjalla haluttiin tutustuttaa lapset ja nuoret omiin positiivisiin tunteisiin, vahvistaa niitä ja luoda pohjaa terveille elämäntavoille ja hyvälle sosiaalisille suhteille.

Kiitollisuus, myötätunto, vilpittömyys, rehellisyys, kunnioitus, motivaatio, toivo ja uteliaisuus, niitä ovat supervoimat. EHYT suuntasi lapsille, nuorille ja heidän vanhemmilleen Supervoimat-kampanjan, jonka tarkoituksena on vahvistaa positiivisen kautta lasten ja nuorten tunnetaitoja, supervoimia.

”Tunnetaitojen ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen tukevat lasten ja nuorten elämänhallintaa ja terveitä elämäntapoja, jotka suojaavat mielenterveyden ongelmilta ja myöhemmiltä riskikäyttäytymisen haasteilta, kuten päihteiden käytöltä”, kertoo EHYTin asiantuntija **Elisa Aarnio**.

Kampanja on jatkoa EHYTin aikaisemmalle, hyvää palautetta saaneelle Kuuntele ensin -kampanjalle, joka vahvisti läsnäolevaa ja vuorovaikutusta tukevaa vanhemmuutta. Molemmat kampanjat, Kuuntele ensin ja Supervoimat, perustuvat YK:n huumausaine- ja rikosasioiden toimiston (UNODC) tuottamiin Listen First -materiaaleihin.

Supervoimien kampanjamateriaaleina toimivat somejulkaisut, julisteet ja toimintavihko, joka sisälsi yksilö- ja ryhmätehtäviä.

”Materiaalien avulla vuorovaikutus- ja tunnetaitoja voivat harjoitella lasten ja nuorten kanssa toimivat ammattilaiset,

mutta halusimme rohkaista kampanjalla myös vanhempia ja huoltajia käsittelemään näitä taitoja”, sanoo Aarnio.

”Sosiaalisten taitojen ja tunnetaitojen harjoittelu on käytännönläheistä ja helppoa, kun moneen muuhun tulevaisuuden riskitekijään voi olla huomattavasti hankalampi vaikuttaa.”

Kyniä, paperia ja omat tunteet

Liperin Ylämyllyn koululla Pohjois-Karjalassa hyvinvointipedagogi **Niina Kiiski** – oppilaiden kesken tsemppari – työskentelee pienryhmien kanssa. Supervoimat-kampanjan materiaaleja ja tehtäviä hän on käyttänyt 4.–6.-luokkalaisten kanssa.

”Itseensä tutustuminen ja kaikenlaisten tunteiden sietäminen on nykyisin huomattavasti vaikeampaa kuin mitä se oli ennen kaikkialle vyöryvää somea. Jos on tylsää, otetaan kännykkä käteen, jos on huono päivä, ei kohdata omia ikäviä tunteita, vaan mennään some- tai pelimaailman taakse”, Kiiski sanoo. ”Supervoimat otin työvälineeksi, jotta voidaan vahvistaa ja ymmärtää sekä omia että toisten tunteita.”

Kiisken luokkatilassa oppilaat istuvat rennosti säkkituoleissa, on värikyniä, paperia ja jokaisella kampanjan toimin-

tavihosta Mielen tähyстин -sivu edessä. Tarkoitus on tutustua kerralla yhteen tunteeseen, supervoimaan, tehtävien avulla.

”Ensin oppilaat saattavat vähän vastustella osallistumista, kun pitää kaverille näyttää, ettei kiinnostu. Mutta kun houkuttelen aiheeseen pariin ja yksi uskalttaa jotakin aiheeseen liittyvää sanaa, lähtevät muutkin helpommin mukaan. Välillä on syntynyt todella hienoja keskusteluja, varsinkin 5.- ja 6.-luokkalaisten kanssa.”

Kampanjamateriaalit saavat Kiiskeltä kiitosta. ”Toimintavihko on ihan huippu ja julisteiden värikkäät supersankareiden kuvat herkullisia, ne sytyttävät mietteitä ja keskustelua.”

Miten kampanjan tarkoitus, tunteisiin tutustuminen ja niiden vahvistaminen, on onnistunut?

”Oppilaiden vanhemmilta on tullut hyvin myönteistä palautetta. Itse toivon, että käsitellyistä asioista jäisi itämissen alku mielen syövereihin.”

Supervoimat-kampanja näkyi EHYTin sosiaalisen median kanavilla sekä verkkosivuilla elo-lokakuussa 2023.

Ilmiökahviloissa etsittiin yhteisiä ratkaisuja paikallisiin ajankohtaisiin päihde- ja pelikysymyksiin, kohdattiin

487 kansalaista ja ammattilaista.

Alueellisissa, kunnallisissa ja valtakunnallisissa verkostoissa edistettiin ehkäisevää päihdetyötä ja järjestöosallisuutta ja kohdattiin

8 389

henkilöä.

Ehkäisevää päihdetyötä suunnitteleville järjestettiin koulutuksia ja työpajoja, joihin osallistui

296

henkilöä.

Ehkäisevän päihdetyön osaaja
-koulutuksissa vahvistettiin

736

ammattilaisen valmiuksia käyttää ehkäisevän päihdetyön menetelmiä ja tietopohjaa työssään.

Muu ammattilaisten ja alalle opiskelevien tuki ja koulutus tavoitti

2 401

henkilöä

Ensihuoli-koulutuksissa

144

kansalaista sai valmiuksia huolen puheeksiottoon omassa lähiyhteisössään.

Jäsenyhdistysten määrä kasvoi

128

yhdistykseen eli uuteen ennätykseensä.

Tuimme koulutuksin ja muulla tuella

993

jäsenyhdistysaktiivin sekä

906

muun järjestötoimijan taitoja ja valmiuksia.

Jäsenyhdistyksille myönnettiin toimintatukea

82 120 euroa.

Toimintatuen avulla

27

jäsenyhdistystä järjesti toimintaa, jossa tavoitettiin

44 323

ihmistä.

Tuella järjestettiin muun muassa

250

tapahtumaa ja tilaisuutta.

Tapahtumissa ja muissa kansalaiskohtaamisissa tavoitettiin

8 332

henkilöä.

Lahjoita lämpöä -kampanjaan osallistui noin

4 600

vapaaehtoista neulojaa.

Toiminnoissa oli vuoden aikana mukana

1063

muuta **vapaaehtoista.**

VIESTINTÄ, VAIKUTTAMINEN JA JÄRJESTÖVERKOSTO

Vuoden aikana toiminnanjohtaja Juha Mikkonen tapasi mm. sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasosen (kok), eduskunta-avustaja Mika Poutalan (kd) ja Katriina Hiippavuoren (kd) sekä sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuson (ps).

Fokus päihde- ja rahapelipolitiikassa

Millä tasolla tahtoisimme alkoholin kulutuksen ja siitä aiheutuvien haittojen olevan kymmenen vuoden kuluttua? Miten uusia nikotiinituotteita tulisi säännellä? Miten rahapelihaittojen ehkäisytyötä pitäisi tehdä, kun Suomi on siirtymässä lisenssimalliin? Entä mitä tulisi tehdä huumekuolemien vähentämiseksi?

Päihdepolitiikassa on monia avoimia kysymyksiä, joihin EHYT otti kantaa vuoden aikana. Hyvä päihdepolitiikka on ennen kaikkea aktiivista ja vastuullista päätöksentekoa, jolla vaikutetaan ihmisten hyvinvointiin, lasten ja nuorten tulevaisuuteen sekä hyvinvointipalveluiden resurssien riittävyteen. EHYT ja Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto toteuttivat kevään eduskuntavaalikampanjansa tutulla teemalla ”Maailman onnellisin maa, jossa päihdeongelma koskettaa jokaista”.

”Vaikuttamistyön on oltava jatkuvaa toimintaa, johon tarvitaan laajasti mukaan päihteitä eri näkökulmista käsitteleviä tahoja. Tällä vaalikaudella käsitellään monia keskeisiä päihde- ja rahapelipoliittisia kokonaisuuksia. Hallitus on esittänyt päihdepolitiikan painopisteen siirtämistä sosiaali- ja terveyspolitiikasta kohti elinkeinopolitiikkaa, mikä ei ole toivottavaa kehitystä”, kertoo EHYTin toiminnanjohtaja **Juha Mikkonen**.

Päihdehaitat vaikuttavat lukuisiin yhteiskunnan sektoreihin ja koskevat jollain tapaa meitä kaikkia. Merkittävä osa päihdehaitoista syntyy muiden kuin päihderiippuvaisten ongelmista, esimerkiksi tapaturmien ja eri sairauksien riskin kasvun myötä. Pitkäaikaiseen päihteiden käyttöön liittyy usein myös

syrjäytymistä, työttömyyttä, yksinäisyyttä, mielenterveysongelmia ja kroonisia sairauksia. Nämä kaikki yhdessä kasvattavat väestöryhmien välistä eriarvoisuutta.

Haittojen hoitaminen on kallista yhteiskunnalle. Ikärakenteen muuttuessa terveys- ja sosiaalipalveluita tarvitaan entistä enemmän muuhun kuin päihdepolitiikan vahinkojen korjaamiseen. Ehkäisemällä päihteistä aiheutuvia haittoja vaikutamme ennen kuin on liian myöhäistä.

Alkoholipolitiikka keskiössä

Vuonna 2024 ratkaistaan hallituksen ehdotus alkoholimyynnin laajentamisesta, muutos toisi kauppoihin yli kahdeksan prosenttisia alkoholijuomia. Alkoholin myynnin laajentaminen lisäisi julkisen sektorin kuluja, mikä on vastoin hallitusohjelmassa esitettyjä talouden sopeuttamistavoitteita.

”Hallituksen tulisi kiinnittää huomiota hyvinvointialueiden talouteen, työllisyyden vahvistamiseen ja suomalaisen yhteiskunnan kriisinsietokykyyn. Näihin kaikkiin alkoholi vaikuttaa kielteisesti. Nykyinen myyntijärjestelmä on onnistunut osaltaan vähentämään alkoholihaittoja, eikä siitä ole syytä luopua”, summaa Mikkonen.

Vaikuttamistyön tueksi EHYT teetti

kyselyn, josta selvisi, että suomalaisista 78 prosenttia on tyytyväisiä nykyisiin alkoholin myyntiaikoihin ja -paikkoihin. Myös eduskuntavaaliehdokkaiden mielipiteet olivat samansuuntaisia.

Lähtökohtana hyvinvointi

Päihdepolitiikassa eri intressit ohjaavat päätöksentekoa. Joillekin päihteiden ja niiden rajoittamaton käyttö on tavoiteltava asia, kun toiset näkevät päihteisiin liittyvien rajoitusten olevan linjassa hyvinvointiyhteiskunnan tavoitteiden kanssa. Vastakkainasettelu kansanterveyden ja taloudellisten intressien välillä on tuttua niin alkoholipolitiikassa kuin nikotiinikysymyksissäkin.

Päihde- ja rahapelipolitiikan tulisi EHYTin mukaan tukea ihmisten hyvinvointia. Päätösten tulee perustua tietoon, ottaa huomioon inhimillinen kärsimys ja arvioida päätösten pitkäaikaisvaikutuksia. Kansalaisten laaja osallistuminen päätöksentekoon ja kattavat vaikutustenarvioinnit ovat olennaisia.

”Suomalaisen päihde- ja rahapelipolitiikan keskeiset kysymykset liittyvät siihen, miten vähennämme haittoja ja miten ihmisten hyvinvointi saadaan tuotua politiikan keskiöön. Tavoitteiden täytyy olla selkeitä ja niiden toteuttamiseen täytyy olla vahva sitoutuminen,” sanoo Mikkonen.

Tilattavat koulutukset verkkoon

EHYTin rooli ehkäisevän päihdetyön kouluttajana on merkittävä. Tavoitteenamme on tarjota laadukkaita ja kohdennettuja koulutuksia, jotka palvelevat eri alojen ammattilaisia, kouluja, oppilaitoksia ja suurta yleisöä. Vuoden aikana koulutussisältöjä muutettiin kevyesti ja verkkoon niille rakennettiin entistä käyttäjäystävällisempi osio.

Verkkosivut vaativat jatkuvaa kehittämistä pysyäkseen ajan tasalla, kilpailukyysisinä ja palvellakseen käyttäjäryhmiä mahdollisimman hyvin. EHYT loi verkkosivuilleen uuden osion, joka selkeytti EHYTin koulutus- ja tapahtumatarjontaa ja kokosi EHYTin tilattavat koulutukset yhteen paikkaan. Koulutustarjonnan selkeyttäminen on osa EHYTin vastausta muuttuviin tarpeisiin ehkäisevän päihdetyön kentällä.

Laaja kehitystyö sisälsi useita toimia kuten koulutusten määrän karsimista, olemassaolevien koulutusten yhdistämistä, brändinimien käyttöönottoa, organisaatorajojen häivyttämistä sekä koulutusten jaon selkeyttämistä avoimiin ja tilattaviin. Lisäksi koulutussivulle luotiin oma suodatustoiminto, jonka avulla koulutuksia voi selata aiheen, kohderyhmän ja toteutustavan mukaan. Nämä toimenpiteet tekevät koulutusten löytämisestä ja valitsemisesta helpompaa ja käyttäjäystävällisempää.

Yhteinen ponnistus

Koulutuksissa keskitytään antamaan tietoa, taitoja ja työkaluja ehkäisevästä päihdetyöstä ja ihmisten kohtaamisesta. Koulutuksista vastaavien työn-

tekijöiden aktiivinen osallistuminen projektin eri vaiheisiin oli keskeistä kehittämistyössä. Yhteisissä työpajoissa tarkasteltiin kriittisesti olemassa olevaa koulutuskokonaisuutta ja sen näkyvyyttä verkkosivuilla. Työpajojen tavoitteena oli löytää keinot, joilla verkkosivujen koulutus tarjonta palvelisi paremmin sekä nykyisiä että potentiaalisia uusia asiakkaita. Tässä prosessissa henkilöstön monipuolinen osaaminen oli arvokasta.

Työntekijät osallistuivat kehittämistyön eri vaiheisiin ideoinnista toteutukseen. He päivittivät koulutussisällöt, syöttivät uudet sisällöt verkkosivuille ja testasivat osion käytettävyyttä.

”Selkeästi jäsenelty ja hakukoneoptimoitu koulutusosio parantaa merkittävästi EHYTin koulutusten näkyvyyttä. Hyvin tehty hakukoneoptimointi on tehokas tapa löytää koulutuksillemme uusia asiakkaita ja parantaa sijoittumistamme hakukoneissa”, kuvaa viestintän asiantuntija **Katri Timonen**.

Jatkuva kehittäminen on avainasemassa, kun pyritään tavoittamaan laajempaa yleisöä ja varmistamaan, että koulutusten hyödyt ulottuvat mahdollisimman monelle. EHYTin sitoutuminen

verkkosivujensa ja koulutustarjontansa kehittämiseen on esimerkki siitä, miten järjestöt voivat aktiivisesti vastata muuttuviin tarpeisiin.

Potkua markkinointiin

Hyvin suunniteltu ja toteutettu markkinointi ei ainoastaan lisää tietoisuutta koulutuksista, vaan kasvattaa myös niiden osallistujamäärää. Tämä puolestaan lisää niiden yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Selkeän ja käyttäjäystävällisen koulutustarjonnan merkitys EHYTin verkkosivuilla ei ole ainoastaan parantanut käyttäjäkokemusta, vaan se on myös tehnyt markkinoinnista huomattavasti helpompaa.

Koulutusten markkinointia varten luotiin pääviesti: Tietoa, taitoja ja työkaluja päihdeasioista tai pelaamisesta puhumiseen ja ihmisten kohtaamiseen.

”Pääviestin avulla halusimme korostaa EHYTin perustoimintaa. Eli tarjoamme välineitä, jotka auttavat ihmisiä keskustelemaan avoimesti ja rakentavasti päihdeiden käytöstä. Ja ihan elämästä yleensäkin eli kaikesta mitä päihdeidenkäyttöön liittyy”, kertoo EHYTin viestintän asiantuntija **Reetta Paavilainen**.

Päihde- ja mielenterveystyön tulisi kulkea käsi kädessä

EPT-viikolla viestittiin vahvasti päihde- ja mielenterveystyön samanaikaisesta hoitamisesta. Aihe kiinnosti laajalti väkeä, ja viikosta tuli monella mittarilla menestys.

Päihteet ja mielenterveys liittyvät yhteen, vaikka hoidollisesti niin ei vielä ole.

”Monilla hyvinvointialueilla ja sairaanhoitopiireissä ajatellaan, että ensin pitää hoitaa päihdehäiriö ennen kuin voi saada apua mielenterveyspuolelta. Tämä ei tue potilaan hyvinvointia ja hänen oikeuksiaan,” kertoo EPT-viikko koordinoitunut **Ida Virta**.

Lainsäädäntömme ei tunne yhtäaikaista päihde- ja mielenterveyshoitoa, vaikka vuodenvaihteessa 2023 sosiaali- ja terveyslakeja uudistettiin. Lainsäädäntö ei estä yhtäaikaista hoitoa, mutta toisaalta siihen ei ole ohjeistustakaan.

”Useat eri tutkimukset tukevat sitä, että päihteiden käyttö on yleensä oire jostakin eikä välttämättä itse syy. Ongelmallinen päihteidenkäyttö voi puolestaan aiheuttaa myös mielenterveysvaasteita.”

EPT-viikon keskeisenä tavoitteena oli viedä viestiä sote-alan ammattilaisille ja päättäjille siitä, että päihde- ja mielenterveystyötä pitäisi ehdottomasti toteuttaa samanaikaisesti. Kampanjoinnin kohdeyhtymänä olivat ensisijaisesti ehkäisevän työn parissa työskentelevät ammattilaiset, kuten sosiaali- ja terveysalan työntekijät, järjestöt ja aluehallintovirastot.

kijät, järjestöt ja aluehallintovirastot.

Numerot viestivät menestyksestä

Päihteet ja mielenterveys herätti runsaasti kiinnostusta, ja aihe oli hyvin ajankohtainen heti eduskuntavaalien 2023 jälkeen. Tämä saattoi edesauttaa monen järjestön ja yksityishenkilön ilmoittautumista itse mukaan, kun EPT-viikolla kampanjoitiin aiheesta teemalla Käsi kädessä – päihde ja mielenterveystyö.

Aihe kiinnosti valtavasti, ja kampanja oli menestys. Teema näkyi 93 kunnassa ja viikkoon osallistui 316 toimijaa sekä 36 yksityishenkilöä. Esimerkiksi rap-artisti **Ville Nurminen** tuotti kappaleen viikolle.

Kampanjan verkkosivujen vierailuissa, koulutusten osallistujamäärissä ja kampanjan videoiden katsojamäärissä tehtiin ennätykset. Some tavoitti liki 40 000 henkilöä. Kampanjansivustolla julkaistiin 12 blogikirjoitusta, kun aiemmin niitä on julkaistu vain muutama.

Virallista Kaikki ovet lukossa -webinaaria seurasi paikan päällä tai tallenteena yli 700 ihmistä. Webinaarin vetonauloina olivat lääkäri **Harri Seppälä** ja

kokemusasiantuntija **Metta Sävikari**.

EPT-viikolla järjestettiin runsaasti tapahtumia, kuten koulukampanjoita, valokuva- ja kirjanäyttelyjä. Järjestettiin Lahdessa kokemuskirjastokin, jossa sai lainata kokemusasiantuntijoita keskustelemaan kanssaan. Tavoitteena oli hälventää ennakkoluuloja ja oppia ihmisten tarinoista. Eri puolella Suomea järjestettiin myös huumeisiin kuolleiden muistotilaisuuksia.

”Yhtäaikaista päihde- ja mielenterveydenhäiriöstä kärsivät jäävät usein ilman tarvitsemiaan palveluita. Toivon mukaan runsaasti huomiota saanut ja keskustelua herättänyt kampanja saavutti myös päättäjät ja palveluiden yhtäaikaista saatavuutta parannettaiisiin”, Ida Virta sanoo.

Marraskuussa järjestettävällä Ehkäisevän päihdetyön viikolla tarjotaan sotealan ammattilaisille keinoja puheeksi ottoon ja tietoa päihdeistä. Vuoden 2023 teemana oli Käsi kädessä – päihteet ja mielenterveystyö.

EHYTin kotisivuilta löytyy EPT-viikon huoneentaulu ja Kaikki ovet lukossa-webinaari on nähtävillä tekstitettyinä.

Mariann Skar (vas.) ja Lauri Beekman Nordanista sekä Tallinnan apulaiskaupunginjohtaja Betina Beskina Nordan-konferenssissa lokakuussa.

Eurooppalainen yhteistyö jatkuu

Vuoden aikana saatiin päätökseen kaksivuotinen hanke, jossa synnytettiin koulutuskokonaisuus kuntien eri toimialoille yhdessä eurooppalaisten kumppaniemme kanssa. Myös vaikuttaminen Nordanin ja Eurocaren verkostoissa jatkui aktiivisesti.

Frontline politeiasta koulutuskokonaisuus

Ehkäisevän päihdetyön osaamisen kasvattaminen ja laadun tukeminen olivat päämääränä Frontline Politeia -hankkeessa, jota EHYT teki vuosina 2022–2023 yhdessä usean eurooppalaisen kumppanin kanssa. Tavoitteena oli tukea ehkäisevää päihdetyötä ”etulinjassa” tekeviä ammattilaisia eli heitä, jotka kohtaavat työssään eri-ikäisiä kuntalaisia tai osallistuvat työn suunnitteluun.

Yksi hankkeen tärkeimpiä tuotoksia oli kuntien eri toimialoilla työskenteleville suunnattu koulutuskokonaisuus, joka muodostuu kasvokkaisesta ja verkossa suoritettavista opinnoista. Suomessa sitä tarjotaan nyt nimellä Monialainen ehkäisevä työ kunnassa – tiedosta käytäntöön. Koulutuskoko-

naisuudesta voi saada tukea myös rikollisuuden tai nuorisoväkivallan ehkäisyyn, koska rikollisuuden ja päihteiden käytön juurisyyt ovat usein samoja.

Koulutuksen ohella hankkeessa kehitettiin välineitä, joilla voi analysoida kunnan ehkäisevän työn tarpeita ja kartoittaa olemassa olevaa ehkäisevää päihdetyötä ja sen laatua.

Euroopan komission rahoittamassa hankkeessa oli mukana 15 eri maata. Yliopistojen, valtioiden organisaatioiden ja järjestöjen ohella tiivistä yhteistyötä tehtiin myös Euroopan huumeseurantavirasto EMCDDAn, YK:n päihde-ehkäisystä vastaavan viraston UNODCin sekä Euroopan rikollisuuden ehkäisyverkoston EUCPNin kanssa.

NordAN puolustaa alkoholimonopoleja

Pohjoismaiden ja Baltian päihteiden vastaisen verkoston, NordANin, mukaan pohjoismaiset alkoholimonopolit ovat merkittävässä roolissa hyvinvoinnin ja julkisten palvelujen edistämisessä. Aihetta käsiteltiin Nordanin alkoholi- ja huume politiikan seminaarissa 5.–6. lokakuuta 2023 Tallinnassa ja siitä tehtiin kannanotto otsikolla: NordAN pitää alkoholin monopolijärjestelmän säilyttämistä tärkeänä Pohjoismaissa.

Erityisesti suomalainen keskustelu uudesta lakiehdotuksesta, joka mahdollistaisi vahvempien alkoholijuomien myynnin päivittäistavarakaupoissa, on herättänyt huolta NordANin jäsenistössä.

NordANin mukaan alkoholipolitiikan tulisi aina palvella laajempia yhteiskunnallisia päämääriä, ei yksityisen sektorin voitontavoittelua. Verkosto kehottaa Pohjoismaita ja Baltian maita yhdistämään voimansa alkoholimonopoliensa suojelemiseksi ja vahvistamiseksi.

NordAN – Nordic Alcohol and Drug Policy Network tekee vaikuttamistyötä ehkäisevän työn ja alkoholi- ja huumehaittoja vähentävän työn merkityksen esiin nostamiseksi Pohjoismaissa sekä Baltiassa. EHYTin edustaja kuuluu NordAN-verkoston hallitukseen.

Alkoholijuomien tuotetiedot pakkauksiin

Eurocare – European Alcohol Policy Alliance on organisaatio, jossa toimii terveysjärjestöjä 25:stä eri Euroopan maasta. Eurocare on johtava alkoholipoliittista vaikuttamistyötä tekevä toimija EU-tasolla. Eurocare ja sen verkoston jäsenet ovat vuosien ajan tehneet työtä sen eteen, että alkoholituotteissa olisi ravinto- ja ainesosatiedot samalla tavalla esillä kuin muissakin kuluttajille myytävissä elintarvikepakkauksissa. Lisäksi olisi tärkeää, että kuluttajat saisivat tietää tuotteiden keskeisimmistä terveysriskeistä.

EU-lainsäädäntö edellyttää ainesosaluettelon ja ravintoainesisällön ilmoittamista elintarvikepakkauksissa, mutta yli 1,2 tilavuusprosentin alkoholijuomia asetus ei koske. Jos kuluttajille annettaisiin täydelliset tuotetiedot, he pystyisivät tekemään tietoon perustuvia ostopäätöksiä. Alkoholihaittoja voidaan torjua monin eri tavoin, joista tämä on yksi keino.

Terveysasiantuntijat ja kuluttajajärjestöt ovat alkoholijuomien sisällyttämistä EU:n elintarvikemerkitäjärjestelmään, mutta poliittinen päätöksenteko pysähdyksissä.

EHYTillä on edustaja Eurocaren hallituksessa.

EHYT sai Kansanterveyspalkinnon

Vuoden 2023 Kansanterveyspalkinto myönnettiin Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:lle. EHYT palkittiin merkittävästä työstä alkoholista, huumeista, nikotiinituotteista ja pelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja kansanterveyden edistämiseksi.

Perusteluina palkinnon saamiselle oli, että EHYT tukee aktiivisesti eri yhteisöissä tehtävää työtä niin koulutuksella kuin erilaisilla materiaaleilla. Järjestö kohtaa lapsia ja nuoria kouluissa, verkossa ja harrastustoiminnan parissa. Alueuudellaan EHYT on osaltaan pystynyt tukemaan kunta- ja aluetason toimijoita ja on näin vahvistanut viranomaisten toteuttamaa ehkäisevän päihdetyön ohjausta.

EHYT koordinoi Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkostoa, johon kuuluu lähes 60 sosiaali- ja terveysalan järjestöä. Verkosto toteuttaa yhteisiä vuotuisia kampanjoita ja alan keskeisiä koulutustapahtumia.

Näiden lisäksi EHYT ylläpitää kaikilla avoimia päihde- ja huumeita kohtaamispaikkoja Elokolo-toiminnallaan sekä tarjoaa

ympäri vuorokautista päihdeneuvontaa sitä tarvitseville. EHYTin yhteydessä toimiva päihdeasiamies auttaa päihdepalveluihin liittyvissä asioissa.

Vaikuttamistyö sai kiitosta

EHYT on myös rohkea yhteiskunnallinen vaikuttaja, joka pyrkii tuomaan tietoperustaisen päihde-, nikotiini- ja rahapelipolitiikan näkökulmia myös poliittisten päätöksentekijöiden tietoisuuteen. Näin EHYT on puolustanut vahvasti esimerkiksi alkoholi- ja nikotiinipolitiikan kansanterveysperustaa.

”EHYTin laaja-alaiselle työlle on tarve, sillä päihdeidenkäytön ja rahapelaamisen haitat yhteiskunnalle, yhteisöille, läheisille ja yksilöille ovat moninaiset,

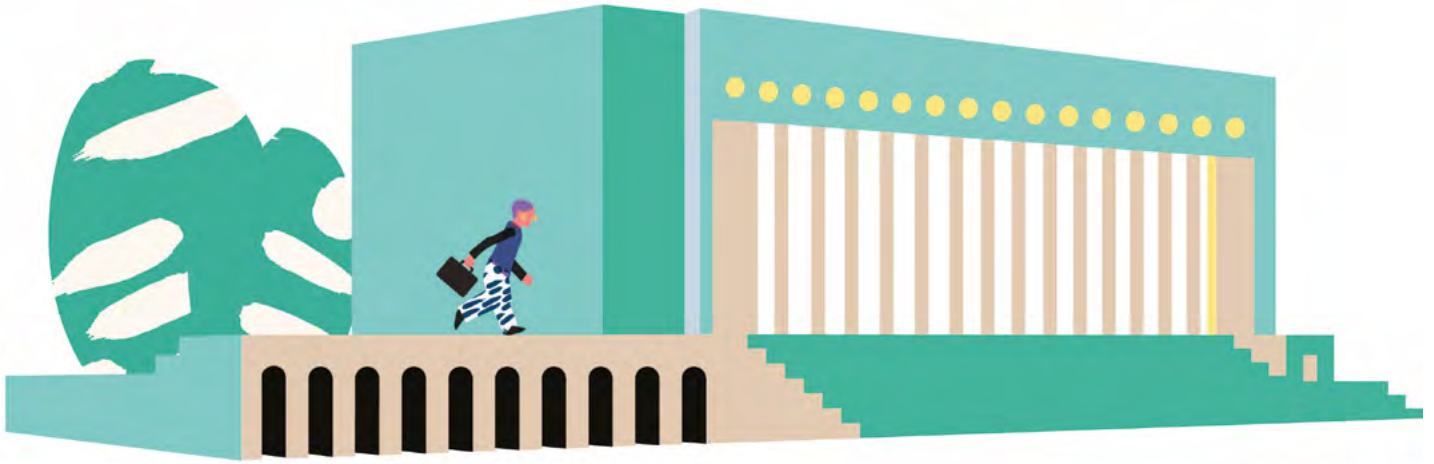
merkittävät ja edelleenkin hyvin ajankohtaiset”, THL:n pääjohtaja **Markku Tervahauta** sanoi.

Hän luovutti palkinnon 5.12.2023 Kansanterveyspäivässä.

EHYTissä oltiin kiitollisia ja ilahtuneita merkittävästä tunnustuksesta, joka osaltaan korostaa ehkäisevän päihdetyön tärkeyttä.

Kansanterveyspalkinto jaettiin vuonna 2023 yhdeksännen kerran. Vuonna 2022 palkinto myönnettiin K-Marketien Kiusaamisvapaa vyöhyke-toimintamallille.

Kansanterveyspäivä on THL:n vuosittain järjestämä kansanterveyden ja terveyden edistämisen ajankohtaispäivä, jota on vietetty vuodesta 1994 lähtien.

EHYT:n viestintä ja vaikuttamistoiminta

Ehyt.fi-verkkosivuilla oli

191 902

kävijää.

Kasvua oli

18 prosenttia

vuoteen 2022 verrattuna.

EHYT mainittiin vuonna 2023 yhteensä

523

kertaa kotimaisessa digitaalisessa mediassa.

EHYTiä koskevan uutisoinnin arvioitu potentiaalinen tavoitettavuus oli

62,8 miljoonaa

näyttökertaa, arvioi Retriever-utisseurantaraportti.

Uutisointi jakautui seuraavasti:

alueellinen media **38 %**

pakallismedia **33 %**

valtakunnallinen media **20 %**.

Mediaesiintymisiä ja mielipidekirjoituksia oli yhteensä

97 kappaletta.

EHYT:n omissa sosiaalisen median kanavissa (Facebook, X, Instagram) tehtiin

972 julkaisua.

Someviestinnän tavoitettavuus oli ennätyselliset

5,78 miljoonaa.

Postausten näkyvyys kasvoi **91 %** edellisvuodesta.

EHYT:n verkkosivuilta ladattiin aineistoja

7 115

kertaa.

Valtakunnallisesti EHYTillä oli jäsenyys tai edustus noin

237

eri työ- tai ohjausryhmässä tai verkostossa.

Lausuntoja ja kannanottoja annettiin

11

kappaletta.

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto

Verkosto kasvoi vuoden 2023 aikana

63

järjestöön.

Verkoston **järjestöt tapasivat** toisiaan yhteensä

129

eri kokouksessa.

Verkosto järjesti

35

koulutusta ja seminaaria, joihin osallistui

4 831 henkilöä.

Verkoston sivuilla oli yhteensä

70

blogia ja verkkoartikkeliä.

Verkkosivuja luettiin **121 382** kertaa vuoden aikana.

Verkoston tuottamia videoita katseltiin

1 202 345

kertaa.

Sosiaalisessa mediassa tavoitettiin

330 703

henkilöä

HENKILÖSTÖ JA TALOUS

Henkilöstö

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry on asiantuntijaorganisaatio, jonka tavoitteena on vähentää alkoholistia, nikotiinista, huumeista ja pelamisesta aiheutuvia haittoja. Kohtaamme ihmisiä oppilaitoksissa, työpaikoilla ja vapaaajan viettopaikoissa, tuotamme ja välitämme tietoa sekä luomme uusia toimintamalleja. THL myönsi vuoden 2023 Kansanterveyspalkinnon EHYTille merkittävästä työstä alkoholista, huumeista, nikotiinituotteista ja pelamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja kansanterveyden edistämiseksi.

EHYT on valtakunnallinen järjestö, jossa suurin osa henkilöstöstä työskentelee Helsingin keskustoimistossa ja noin neljäsosa alue-toimistoissa eri puolella Suomea.

Järjestösektorille on rahoituspuhjan vuoksi tyypillistä erilaiset projektit ja hankkeet. Usein tämä tarkoittaa määräaikaista työsuhdetta, mutta EHYT on onnistunut rakentamaan organisaationsa siten, että suurin osa työsuhteista on vakituisia.

Vuonna 2023 työntekijät työskentelivät EHYTillä lähi- ja etätyötä yhdistäen. Yhteisöllisyyttä toteutettiin viikoittaisten etäkahvien avulla ja koko järjestön henkilöstöpäivät järjestettiin kesäkuussa ja joulukuussa. Työntekijöiden hyvinvoinnista huolehdittiin myös panostamalla osaamisen kehittämiseen, hyvään johtamiseen, työterveyteen ja yhteishenkeen.

EHYT on työnantaja, joka ottaa työntekijöiden elämäntilanteet huomioon työpaikan käytännöissä. Haluamme, että työn ja perheen yhteensovittaminen sujuu meillä mutkattomasti. Käytössämme on esimerkiksi joustava ja liukuva työaika, kesätyöaika, mahdollisuus lyhennettyyn työaikaan ja tarvittaessa palkattomaan vapaaseen. On kaikkien etu, että työ ja oma elämäntilanne lomittuvat hyvin yhteen.

Henkilöstön kokemus työhyvinvointi on erittäin hyvällä tasolla verrattuna muihin terveys- ja sosiaalialan organisaatioihin (asteikolla 1–5: EHYT 4,10 ja muut 3,85). Vuoden 2023 keväällä toteutettiin laaja työyhteisökysely, jonka tuloksissa korostuivat erityisesti mahdollisuus käyttää omia kykyjä ja taitoja työssä, työn merkityksellisyys sekä toimiva ja hyvähenkinen työyhteisö.

Henkilöstön työsuhteet
vuonna 2023:

vakituiset **72 %**

määräaikaisten **28 %**

Taloudellinen ja toiminnallinen tilanne

EHYTin toiminta käynnistyi fuusion toteuduttua 1.1.2012. Nyt reilun kymmenvuotiaan EHYTin tekemään työhön voi olla tyytyväinen ja todeta, että fuusioon ryhtyminen oli oikea ratkaisu.

EHYTiä voi käyttää hyvin esimerkkinä siitä, miten fuusio vie-dään onnistuneesti läpi ja kansalaisjärjestötoimintaa voidaan tehostaa, jotta se saavuttaa entistä paremmin toiminnallisia tuloksia. Kun avustusten määrä on vähentymässä voimme reippaasti todeta, että ehkäisevän päihdetyön kentällä toimintojen keskittämisestä on ollut hyötyä. Tästä voisivat muutkin ottaa mallia. Me olemme tehneet osaltamme järkeviä ja hyödyllisiä ratkaisuja hyvissä ajoin etukäteen.

EHYTin asema asiantuntijaorganisaationa ja kansalaisjärjestönä on hyvä. Tätä korostaa se, että THL palkitsi vuoden lopulla EHYTin Kansanterveyspalkinnolla. Se myönnettiin merkittävästä työstä alkoholista, huumeista, nikotiiniutuotteista ja pelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja kansanterveyden edistämiseksi. Valtion, kuntien ja yksityisten tahojen tekemien avustuspäätösten perusteella voidaan arvioida, että EHYTin avustustoiminnallinen asema ja luotettavuus on hyvä.

EHYTin jäsenyhdistysten määrä vuoden 2023 lopussa oli 128, sitä edeltävänä vuonna se oli 126.

Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämät STEA-avustukset siirtyvät budjettivaroihin 1.1.2024. Parlamentaarinen sopu näyttää ainakin vielä pitävän, mutta avustusten määrä olisi pienentymässä vuonna 2027 sadan miljoonan euron verran.

Vuonna 2023 sosiaali- ja terveysministeriö (STM) päätti myöntää EHYTille STEA-avustuksia yhteensä 5 306 049 euroa (4 686 964 euroa v. 2022).

- STEA yleisavustusta myönnettiin 1 557 150 euroa (1 483 000)
- STEA toiminta-avustuksia 3 108 699 euroa (2 948 964)
- STEA hankeavustuksia 640 200 euroa (255 000)

Muita kuin STEA-avustuksia käytettiin vuoden 2023 aikana 591 629 euroa (560 994).

STEA siirtyi vuonna 2021 myöntämään hankeavustukset yhtenä päätöksenä koko projektiajalle eli kolmelle vuodelle ja siten vuosien välinen vertailtavuus muuttui.

Valtionavustuslainsäädännön vuoksi EHYT ei voi tuottaa ylijäämää avustetulla toiminnallaan, joten se ei voi kasvattaa omaa pääomaansa muutoin kuin varainhankinnalla tai liike-toiminnalla. EHYTin nauttima avustuksellinen luottamus on suuri, mutta koska se ei ole palveluntuottaja, EHYT ei pysty tekemään toiminnallaan voittoa tai ylijäämää. Siksi laskennallinen vakavaraisuus on aina tunnuslukujen valossa heikko. Vakavaraisuus ei kuitenkaan tässä yhteydessä heijasta asioiden huonoa hoitoa, vaan huonosti kansalaisjärjestötoimintaan sopivaa indikaattoria.

EHYTille myönnettiin 13.9.2021 uusi toistaiseksi voimassa oleva rahankeräyslupa RA/2021/1141. Varainhankintaa ja rahankeräystoimintaa jatkettiin sen mukaisesti. Varainhan-

kinnan lisäämiseksi on tehty kehittämis- ja vaikuttamistoimia. Varainhankinnan tuotot kasvavat vähitellen, kun suunnittemme ja toteutamme uusia keräyksiä. Vuonna 2023 varainhankinnan tuottoa käytettiin EHYTin eri toimintoihin 8 007 euroa. EHYT on osaltaan pyrkinyt vaikuttamaan valtion viranomaisiin, jotta avustuslainsäädäntöä muutettaisiin tai tulkittaisi siten, että valtionapuviranomainen voisi hyväksyä varainhankinnan kuluja joiltain osin yleisavustuksella katettavaksi.

Taulukko 1.

Varainhankinta vuonna 2023	2023
9000 Saadut lahjoitukset	10 327,74
9001 Saadut lahjoitukset siirtoseur. vuodelle	-6 100,05
9010 Jäsenmaksutulot	3 780,00
Varainhankinta	8 007,69

Maksuvalmius on vuoden aikana ollut hyvä. Olemme pystyneet maksamaan kaikki laskumme ajallaan.

Vuonna 2023 järjestettiin yhdistyksen kokous, jossa hyväksyttiin EHYTille uudet säännöt. Ne merkittiin yhdistysrekisteriin 15.6.2023 ja sen myötä uusia sääntöjä alettiin noudattaa. Sääntöjen merkittävin muutos oli, että valtuuston jäsenten varajäsenet eivät ole enää henkilökohtaisia varajäseniä vaan astuvat sijalle kokouksessa määritellyn järjestysnumeron mukaisesti. Yhdistyksen kokous valitsi tilintarkastajaksi tilintarkastusyhteisö BDO Oy:n ja vastuullisena tarkastajana jatkaa KHT **Hannu Riippi**.

Muut talouteen liittyneet seikat

Talouden ja hallinnon yksikön tavoitteena on huolehtia EHYTin taloudesta ja hallinnosta siten, että kaikki sen vastuulla olevat tehtävät tulevat hoidetuksi luotettavasti, tehokkaasti ja tuloksellisesti. Kirjanpito hoidetaan itse Visma Fivaldi-sovelluksella ja palkanlaskenta on ulkoistettu Rantalainen Lahti Oy:lle. Tilikauden aikana on tehty hankintakilpailuja hankintalain ja STEAn edellyttämällä tavalla.

Työterveydenhuollon kilpailutus toteutettiin, koska Mehiläinen esitti lokakuussa kiinteään hintaan korotusta, jota ei voitu hyväksyä. Työterveydenhuollon kattavuuden osalta tehtiin muutos paikalliseen sopimukseen henkilökunnan kanssa sopien. Työterveydenhuolto järjestetään 1.3.2024 alkaen Terveystalon toimesta.

EHYT on ollut yksi keskeisiä alimpien työmarkkinoiden ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien ihmisten palkkatuki-työllistäjä matalan kynnyksen Elokolo-kohtaamispaikkatoiminnassa jo kolmenkymmenen vuoden ajan. Toiminnalla on toteutettu valtion työllistämistöivetta ja annettu ihmisille mielekäs keino palata takaisin työmarkkinoille. Elokolat ovat toimineet yhteistyössä jäsenjärjestöjen kanssa ja palkkatuetut työntekijät ovat olleet tärkeitä toimijoita, kun Elokolo-kä-

vijöitä on autettu ja tuettu arjessa.

Palkkatuki uudistus tuli voimaan 1.7.2023 lähtien. Palkkatuki myönnetään jatkossa pääsääntöisesti viideksi tai kymmeneksi kuukaudeksi riippuen palkkatukea edeltävän työttömyyden kestosta. Työnantajan maksettavaksi tulevia palkan sivukuluja tai lomarahaa ei voi jatkossa kattaa palkkatuella. 100 % palkkatuki voidaan myöntää yhdistykselle, säätiölle tai rekisteröidylle uskonnolliselle yhdyskunnalle, jos henkilö on ollut työtön vähintään 24 kuukautta viimeisten 28 kuukauden aikana ja työllistettävä työskentelee enintään 65 %:n työajalla alan enimmäistyöajasta. *

Palkkatuella työllistettävien palkan sivukulut tai lomarahat katetaan toimintaan myönnettyillä avustuksilla. Helsingin kaupunki (25 000 euroa) ja Tampereen kaupunki (6 000 euroa) rahoittavat paikallista Elokolo-toimintaa.

Päihdepäivien järjestäminen onnistui vuonna 2023 hyvin, eikä taloudellinen riski realisoitunut vaan päinvastoin tilaisuus onnistui taloudellisesti tyydyttävästi ja tuotto oli selkeästi jälleen positiivinen. Päihdepäivien tulos vuonna 2022 jäi -4 495,17 euroa tappiolliseksi johtuen koronan aiheuttamista rajoituksista sekä etätapahtumasta. Vuonna 2023 Päihdepäivät järjestettiin jälleen lähitapahtumana. Lipunmyynnistä saatiin 73 199 euroa, mikä tuotti 44 350 euroa ja summa käytettiin koordinaatioyksikön toimintaan. Tapahtuman järjestämiseen liittyvät taloudelliset riskit eivät siis toteutuneet vuonna 2023 ja avustusta siirtyy seuraavalle vuodelle.

Vuonna 2023 EHYTin toiminnan avustajiksi tuli neljä hyvinvointialuetta, joiden avustukset olivat yhteensä 56 600 euroa. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelta tuli 10 064 euroa, Etelä-Karjalan hyvinvointialueelta 9 550 euroa, Österbottens välfärdsmrådelta 2 000 euroa sekä kumppanuusavustuksena Pohjois-Savon hyvinvointialueelta 35 000 euroa.

EHYT toteuttaa osaamiskeskustoimintaa alihankintana kolmelle eri toimijalle eli Lahden kaupungille, Into ry:lle (ent. Työpajayhdistys ry) ja XAMK ammattikorkeakoululle. Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee avustuspäätökset vuosittain ja avustusten käyttöaika on vain vuoden päättyen maaliskuun lopussa. Edellisen valtioneuvoston nuorisotyön- ja politiikan ohjelman 2020–2023 mukainen osaamiskeskustoiminta päättyi maaliskuussa 2024.

EHYTin tietoteknisessä ympäristössä tehtiin muutos vuoden 2023 lopulla – EHYTin omien palvelimien käyttö ulkoistettiin Frendy Oy:n palvelimille ja omat palvelimet poistettiin käytöstä. Tämä ratkaisu parantaa tietojenkäsittelyn turvallisuutta ja varmuutta.

EHYTin verkkokauppa saatiin uudistamisen jälkeen uudelleen käyntiin ja kysyntä vilkastui elo-syyskuussa. Vuoden 2023 aikana verkkokaupasta tilattiin yhteensä 4 582 tuotetta 134 tilauksella. Tilaukset ovat lähteneet postille yhden arkipäivän kuluessa tilauksesta.

Vuonna 2023 toteutettiin tietoturvakoulutus henkilöstölle ja sitä ennen toteutettiin konkretisoiva Syvänmeren kalastus -niminen tietojen kalastelututkimus henkilöstöllemme. Tulos oli hyvä. Jo muutaman minuutin päästä kalasteluviestin lähettämisestä ict-tuki sai aktiivisimmilta käyttäjiltä viestejä epäilyttävästä toiminnasta.

Henkilöstölle tehtyjen työhyvinvointikyselyiden vastausprosentti saatiin nousemaan keskimäärin noin kahdeksaan-kymmeneen prosenttiin. Niiden perusteella henkilöstö arvioi keskimääräiseksi työvireekseen 4,2 joka on erinomainen taso. ”Työpaikkani on turvallinen ja vaaraton” -väitteen keskiarvo oli 4,4. Matalin keskiarvo 3,5 oli väitteellä ”Saan säännöllisesti palautetta työstäni”. Viimeisin kohde valittiin kehittämiskohteeksi ja palautteen antamisen tapoihin kiinnitetään erityistä huomiota.

Whistleblow-ilmoituskanava avattiin marraskuussa ja samassa yhteydessä avattiin jälleen henkilöstölle myös aloitelaatikko.

Laajennetun johtoryhmän esihenkilöille järjestettiin Ilmarisen kanssa toteutettuja johtamiskoulutuksia. Esihenkilöiden johtamisesta on myös kysytty työhyvinvointikyselyssä ja väitteen ”Lähiesihenkilöni tukee työssä onnistumistani” keskiarvo oli 4,1 eli erinomainen.

Etätyöskentelyä on jatkettu, mutta lähtökohtaisesti tiimit pitävät läsnätiimipäiviä toimistolla säännöllisesti.

Yleisavustetun toiminnan laajuus on 1 531 909 euroa (1 517 800 euroa vuonna 2022) ja se muodostaa EHYTin kokonaisuudesta noin 24 prosenttia.

Yleisavustuksella toteutettavaan ehkäisevään päihdetyöhön ja viestintään käytettiin 717 100 euroa (690 500 euroa), joka on noin 11 prosenttia EHYTin kokonaisuudesta.

Yleisavustuksesta maksetaan keskitetysti hallintokulut, mikä on STEAn ohjeistuksen mukaista. Nämä hallintokulut olivat vuonna 2023 yhteensä 814 800 euroa (824 800 euroa), joka on noin 13 prosenttia EHYTin kokonaisuudesta. Tietoteknisen ympäristön ja tuen kustannukset olivat 116 800 euroa, joka on noin 1,8 prosenttia EHYTin kokonaiskuluista.

Hallintokulut pitävät sisällään keskustoimiston vuokra- ja toimitilakulut 298 800 euroa (286 800 euroa), jotka ovat noin 4,7 prosenttia EHYTin kokonaiskuluista.

Aikuiset-osaston toiminnan laajuus on euroa 1 800 300 euroa (1 619 900 euroa) ja noin 28 prosenttia koko toiminnan laajuudesta. Toiminta käsittää yhdeksän erikokoista osaa tai kustannuspaikkaa, joihin on myönnetty erilliset avustukset.

Alue- ja järjestöosaston laajuus on 807 300 euroa (663 900 euroa) eli noin 13 prosenttia koko toiminnasta. Toiminta käsittää viisi erikokoista osaa tai kustannuspaikkaa, joihin on myönnetty erilliset avustukset.

Nuoret-osaston toiminnan laajuus on 1 870 000 euroa (1 724 100 euroa) eli noin 29 prosenttia koko toiminnasta. Toiminta käsittää viisitoista erikokoista osaa tai kustannuspaikkaa, joihin on myönnetty erilliset avustukset.

Ehkäisevän päihdetyön koordinaatioverkoston toiminnan laajuus on 358 700 euroa (318 400 euroa) eli noin kuusi prosenttia koko toiminnasta. Toiminta käsittää kaksi kustannuspaikkaa, joihin on myönnetty yksi avustus.

Organisaatorakenteen mukainen osastokohtainen tuloslaskelma

Virallisen tuloslaskelman lisänä esitetään organisaation osastorakenteen mukainen laskelma.

Tuloslaskelmaraportti vuosi 2023	vuosi 2023	vuosi 2022
Varsinainen toiminta		
Tuotot	0,00	0,00
Poistot	-1 012,99	
Muut kulut	-2 253,60	
Kulut yhteensä	-3 266,59	-1 786,13
Kulujäämä	-3 266,59	-1 786,13
Varainhankinta	4 620,00	3 940,00
Sijoitus ja rahoitustoiminta yhteensä	2 222,10	2 117,10
Tuottojäämä	3 575,51	4 270,97
Rahaston käyttö	-6,00	0,00
Rahasto siirto	6,00	0,00
Tilikauden ylijäämä	3 575,51	4 270,97
Yleisavustettu toiminta		
Tuotot	5 210,66	5 447,08
Henkilöstökulut	-828 620,90	
Muut toimintakulut	-703 288,20	
Kulut yhteensä	-1 531 909,10	-1 517 835,08
Kulujäämä	-1 526 698,44	-1 512 388,00
Yleisavustus STEA	1 526 698,44	1 512 388,00
Jäämä	0,00	0,00
Aikuiset-osasto käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	1 800 359,47	1 619 972,75
Alue- ja järjestötoiminta käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	807 359,88	663 936,91
Nuoret-osasto käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	1 870 056,53	1 724 513,36
EPT-koordinaatio käytetyt tuotot ja toteutuneet kulut yht*	358 756,99	318 408,70
Tuotot ja kulut yhteensä	6 371 708,56	5 846 452,93

* Osastokohtaisessa laskelmassa tuotot ja kulut on netotettu

Toiminnan taloudellinen laajuus

Vuoden 2023 toiminnan kokonaistuotot ovat 6 375 283 euroa ja kokonaiskulut 6 371 708 euroa. Tilikauden 1.1-31.12.2023 ylijäämä on 3 575,51 euroa. Toiminnan laajuus kasvoi edellisestä vuodesta noin 8 prosenttia. STEA-avustusten osuus kokonaistuotoista on edelleen 83 prosenttia.

Taulukko 2.

Toteutuneet tuotot ja kulut	2023	2022
Toiminnan kokonaistuotot	6 375 283	5 850 723
Toiminnan kokonaiskulut	6 371 708	5 846 452
Ylijäämä	3 575,51	4 270,97

Yhdistyksen palveluksessa oli vuoden aikana 97 toimihenkilöä ja sen lisäksi 25 palkkatuella työllistettyä, eli yhteensä 122 henkilöä. Henkilötyövuosina tämä on 81 htv ja 11,2 htv. Tämän lisäksi kouluttajina tai tuntitöissä työskenteli 40 henkilöä. Vuoden aikana maksettiin palkkoja ja palkkioita 3 667 318 euroa.

Yhdistyksen hallituksessa on 12 jäsentä ja valtuustossa on 22 jäsentä. Hallituksen tai valtuuston jäsenille ei ole maksettu palkkioita.

Henkilöstökulut ovat 69 prosenttia toiminnan kuluista, toimitilakulut 7 prosenttia ja matkakulut vain noin 3 prosenttia kokonaiskuluista.

Henkilöstökulut kasvoivat edellisestä vuodesta 9,4 prosenttia. Vuonna 2023 oli edellisvuosiin verrattuna merkittäviä työehtosopimusten mukaisia palkankorotuksia. TES-korotuksina maksettiin toukokuussa 414 euron kertaerä kullekin työntekijälle ja syyskuussa palkkoja korotettiin 3,5 prosenttia.

IT-laite ja -ohjelmistokuluissa oli lisäyksenä muun muassa vuoden lopulla toteutettu servereiden ulkoistus.

Matkakulut nousivat koronavuosien jälkeen selvästi eli yli 20 prosenttia, vaikka edelleen pääosa neuvotteluista ja tapaamisista toteutetaan verkossa.

Markkinointi- ja materiaalikulut sekä muut toimintakulut palautuivat normaalille tasolle. Kulut koostuvat kampanjoinnista, erilaisten materiaalien sekä tilattujen selvitysten tai kyselytutkimusten tekemisestä.

Muut hallintokulut sisältävät puhelin- ja tietoliikennekuluja, tietopalveluiden kuluja, kokous- ja neuvottelukuluja sekä aluefoorumien järjestämisen kuluja.

Taulukko 3.

Toiminnan toteutuneet kulut

Toteutuneet kulut	2023	2022	Muutos €	Muutos %
Kulut yhteensä	6 371 708	5 846 452	525 256	8,4
Henkilöstökulut	4 387 872	4 019 520	368 352	9,4
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	207 802	210 341	-2 539	-1,5
Ostetut tarvikkeet ja palvelut	61 703	46 888	14 815	10,5
Toimitilakulut	440 561	427 642	12 919	2,3
Atk-laite ja -ohjelmistokulut	308 695	278 931	29 764	10,3
Muut kone ja kalustokulut	16 139	37 819	-21 680	-55,7
Matkakulut	227 794	159 383	68 411	21,2
Markkinointi ja materiaalit	339 503	334 777	4 726	1,3
Hallintopalvelut	40 831	26 564	14 267	35,6
Muut hallintokulut	195 570	136 490	59 080	22,3
Muut toimintakulut	145 238	168 097	-22 859	-16,9

EHYT:n kulurakenne toiminnoittain

2023

Yleisavustettu toiminta:

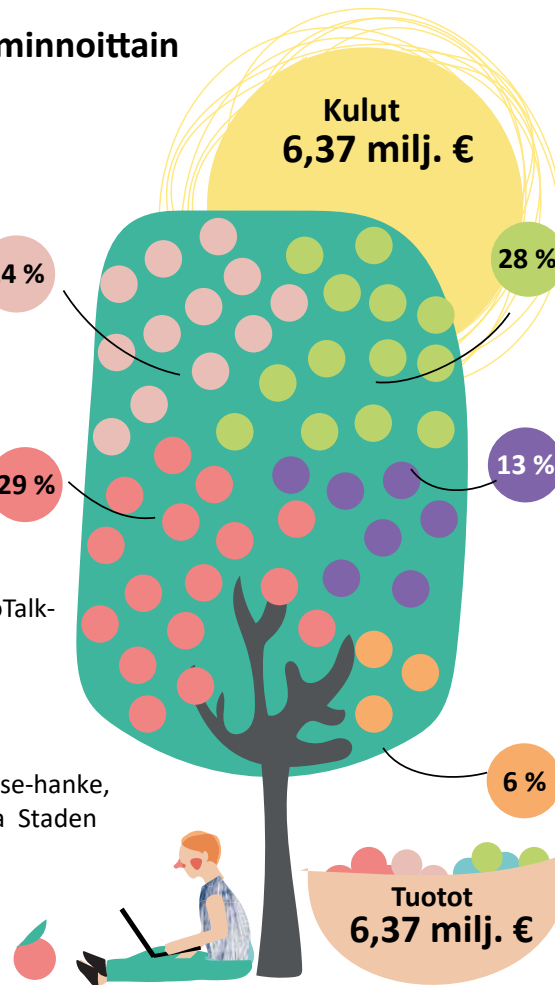
mm. talous-, henkilöstö-, luottamushallinto, toimitilojen vuokra, ICT-kulut, viestintä, kehittämis- ja arviointitoiminta

Nuorten parissa tehtävä työ:

mm. päihde- ja pelikasvatuksen oppitunnit ja materiaalit peruskouluissa, vanhempainillat, verkkomummola Muruset, BuenoTalk-toiminta, kouluttajaverkosto

Hankkeet:

Nuoret Pakka-toimijoina -hanke, Sportti-hanke, Hadiya-hanke, Pause-hanke, Kaupunki kuuluu kaikille -hanke ja Staden tillhör alla -hanke

Aikuisten parissa tehtävä työ:

mm. työyhteisöt, Elokolo-kohtaamispaikat, valtakunnallinen Päihdeneuvonta, Päihdeasiamies

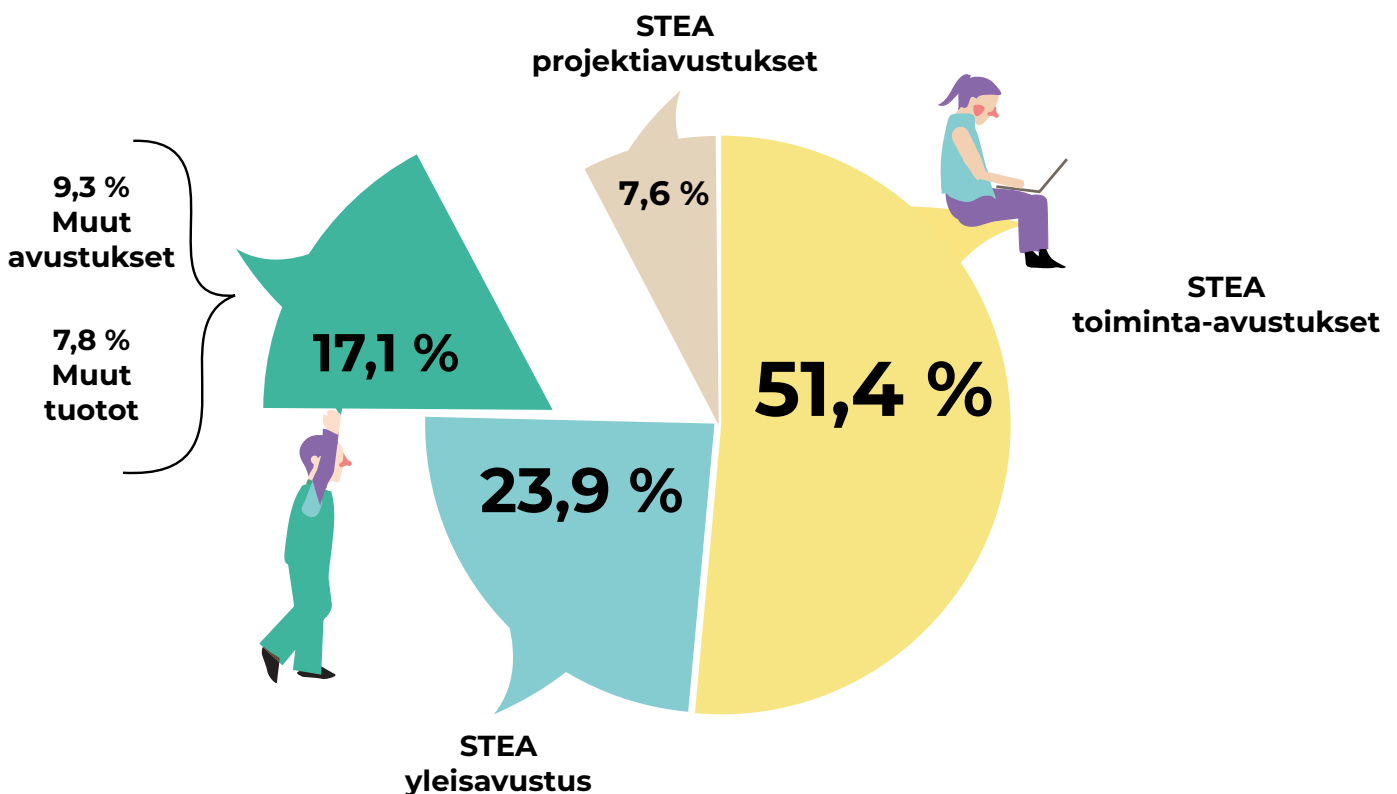
Alue-, järjestö- ja vapaaehtoistoiminta:

mm. alueellinen työ (alueiden asiantuntijat), jäsenyhdistysten tukeminen, kouluttaminen, vapaaehtoistoiminta, kampanjat ja tapahtumat

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston koordinaatio:

Noin 50 sosiaali- ja terveysalan järjestön verkoston toiminnan koordinaatio

Kuva 1, EHYT toiminnan kulut

Kuva 2, EHYT toiminnan tuotot

STEA:n yleis- ja toiminta-avustukset ovat 75 prosenttia kokonaistuotoista, STEA-projektiaavustukset 8 prosenttia ja muut tuotot 8 prosenttia ja muut avustukset 9 prosenttia.

Omakatteisen rahaston (Terveys ry) käytettävissä olevat varat vuoden 2023 lopussa olivat 10 808,15 euroa. Terveys ry:n rahastoon kohdistuu EHYTin 4 839,16 euroa, joka on THL:n tukeman Nuoret Pakka-toimijoina (kp3022) projektin omarahoitusosuus. EHYTin saaminen puretaan vuonna 2024, jonka jälkeen Terveys ry:n rahastoon jää 5 968,99 euroa.

Pelitoiminnan tutkimussäätiö sr. lahjoitti toiminnan päätty-misensä yhteydessä osan loppupääomastaan, 10 000 euroa, EHYTille, jonka hallitus päätti perustaa lahjoituksesta vapaan rahaston. Rahastoa ei ole sen perustamisen 2022 jälkeen käytetty ja rahaston käytettävissä olevat varat ovat 10 000 euroa.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

EHYTissä tehdään kehittämistoimintaa niin toiminta- ja projektiavustusten turvin. Merkittävin kehittämisresurssi on tietysti erilliset projektiavustukset, joita saadaan valtion avustuksina ja yksityisistä lähteistä.

Vuonna 2023 käytettiin projektiavustuksia yhteensä 1 072 900 euroa (961 087) eri kohteisiin. Vuoden aikana alkoi kolme uutta projektia ja saimme neljä uutta hyvinvointialueen avustusta.

- Alko (15 000 €) ja Työturvallisuuskeskus (5 000 €) yhteistyösopimus Numerot puhuvat -tutkimusraporttia koskien vuodelle 2023
- STEA Paikka auki -työntekijä Elokoloon C10620, vuosille 2023–2024, 49 200 €
- STEA Pause -hanke C10626, vuosille 2023–2025, 591 000 euroa
- Hyvinvointialueet:
Pohjois-Savo 35 000 €, Pohjois-Pohjanmaa, 10 064 €
Etelä-Karjala 9 550 €, Pohjanmaa 2 000 €

Brita Maria Renlunds Minne sr myöntämällä avustuksella toteutetaan Staden tillhör alla -projektia ja THL:n tuella toteutetaan Kaupunki kuuluu kaikille (2022-2024) hanketta.

Alkon ja Työturvallisuuskeskuksen tuella toteutettiin Numerot puhuvat -raportti 20 000 eurolla.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tuella toteutetaan osaamiskeskushanketta alihankintana kolmeen eri kehittämisosioon. EHYTille delegeoitujen avustusten määrä vuonna 2023 oli 219 400 euroa.

Muita tutkimus- ja kehityskuluja on kirjattu tilinpäätökseen 10 478 euroa (tili 8350).

EHYT ei tee varsinaista tutkimustoimintaa, mutta teettää erilaisia kyselytutkimuksia muun muassa osana päihdepoliittista vaikuttamisviestintää.

Vuoden 2023 aikana päättyi viisi projektia.

- STEA: Hadiya C7114 -projekti
- STEA: A-klinikkasäätiön kautta tullut Yhteispeleillä C7090 -projekti
- TH: Nuoret pakkatoimijoina -projekti (2021–2023)
- EU: Frontline Politeia -projekti (2022–2023)
- EU: Make the Difference -projekti (2020–2023)

EHYTillä ei ole taseeseen aktivoituja kehittämisvaroja.

Merkittävimmät riskit ja epävarmuustekijät

EHYT on solminut uuden vuokrasopimuksen Antilooppi ky:n kanssa kohteesta Kiinteistö Oy Elimäenkatu 17–19, jonne muutettiin kesällä 2022. Toimiston pinta-ala on 898,80 m² ja varaston 124,5 m². Vuokrasopimus astui voimaan 1.6.2022. Vuokrasopimus on voimassa viisi vuotta eli 1.6.2022–31.5.2027. Pääomavuokra voi korottaa ensimmäistä kertaa 1.1.2024.

Vuokravastuu vuodelle 2024 on noin 282 000 euroa ja vuosille 2025–2027 eli 29 kuukautta on 681 500 euroa vuoden 2024 vuokratasolla laskettuna.

Vuonna 2022 johtoryhmässä tehtiin päätös pitää Päihdepäivät-tapahtumassa välivuosi ja järjestää seuraavat Päihdepäivät vuonna 2025 uudella kehittyneemmällä konseptillä. Päihdepäivät on volyymiltään suuri tapahtuma, jonka toteuttamisen kulut ovat huomattavat. Lipunmyynnin epäonnistuminen voi tarkoittaa merkittäviä taloudellisia seuraamuksia. Riskiin varautuminen edellyttää entistä suurempaa taloudellista puskuria mahdollisten tappioiden kattamiseksi.

Eduskuntapuolueet pääsivät sopuun Veikkauksen edunsaajien rahoituksen tulevaisuudesta 8.2.2022 ja julkistetussa yhteisymmärryksessä eduskuntapuolueet sitoutuivat turvaamaan Veikkauksen edunsaajien rahoituksen ainakin vuoteen 2026 saakka.

Parlamentaarinen yksituumaisuus antaa tällä tietoa hyvän näkymän tulevaan. Epävarmuutta lisää sen sijaan, että eduskuntapuolueiden nyt tekemällä ratkaisulla osittain mitätöidään vasta noin viisi vuotta sitten rahapeliyhtiöiden yhdistämisessä annetut lupaukset ja lakiin tehdyt kirjaukset, kun veteraanirahat irrotetaan kokonaisuudesta vastoin peliyhteisöjen yhdistyessä arpajaislakiin tehtyä kirjausta. Käytännössä tämä on leikkausta sote-järjestöjen rahoituskehitykseen.**

Tilikauden jälkeiset tapahtumat ja tulevaisuus

Sosiaali- ja terveysministeriö teki 22.2.2024 avustuspäätöksen vuodelle 2024 ja siinä yhteydessä EHYTin yleisavustusta leikattiin 50 021 euroa. Sosiaali- ja terveysministeriö on muuttanut STEA:n joulukuussa 2023 julkaistua avustusesitystä 287 järjestön osalta. 20.2.2024 STEA-avustuksista laaditun sosiaali- ja terveysministeriön muistion, joka on rahavaliokunnan päätöksen yhteydessä, kohdassa vähennykset (yhteensä 1 500 000 euroa) kohdennettiin EHYTin Ay1-yleisavustukseen 50 021 euron leikkaus. Leikkauksen syy on SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry:n avustustason turvaaminen.***

Ministeriöstä saamamme tiedon mukaan ratkaisun perusta on ollut se, että vähennys on kohdentunut kaikkiin niihin järjestöihin, jotka STEA:n tekemässä avustusehdotuksessa ovat saamassa tukea enemmän kuin 5 prosentin laskennallisen inflaatiotarkistuksen verran edeltävään tukipäätökseen verrattuna. Näitä järjestöjä on 287 kpl.

Tässä laskutoimituksessa kolmivuotiset tuet on laskennallisesti jaettu kyseisen kolmen vuoden ajalle. On huomioitava, että useimmat järjestöt saavat tukea useaan avustuskohteeseen. Jokaisen järjestön kohdalla on otettu huomioon kaikki järjestön saamat tukikohteet. Vähennys kultakin 287 järjes-

töltä on vajaan prosentin verran (alle 1 %) STEAn järjestölle ehdottamasta tuesta vuodelle 2024.

Meille on selvitetty, että menettelynä Ay1-yleisavustus valikoitui leikkauksen kohteeksi, koska Ay1-yleisavustus oli avustuspäättämisen EHYTin suurin kohde. EHYTiltä ei pyydetty selvitystä siitä, mihin EHYT itse olisi toivonut leikkauksen kohdistuvan.

EHYT laati yleisavustuksen leikkauksesta sosiaali- ja terveysministeriölle oikaisupyynnön 28.2.2024.

Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi EHYTille avustuksia vuodelle 2024 yhteensä 5 664 277 euroa, joka on 408 249 euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Osaan avustuksista myönnettiin indeksikorotus ja saimme kaksi uutta hankeavustusta, yhteensä 907 000 euroa kolmelle vuodelle. Yleis- ja toiminta-avustuksien avustussuunnitelmat vuosille 2025 ja 2026 ovat 4 807 298 euroa eli yleisavustuksen leikkaus kohdentui vain vuoden 2024 avustukseen, muttei vuosien 2025 tai 2026 suunnitelmaan.

Toimihenkilöliitto Erto toteutti poliittisen lakon sosiaalialan järjestöihin 1-2.2.2024. Palkansaajajärjestöt ovat ilmoittaneet jatkavansa poliittisten lakkojen järjestämistä vastustuksena hallituksen politiikalle. Lakoista on ollut haittaa työmatkaliikenteelle ja varhaiskasvatukseen.

Vuonna 2024 palkkoja korotetaan 1.8.2024 tai lähinnä sen jälkeen alkavan palkanmaksukauden alusta 2,0 prosentin korotuksella. Lisäksi jaetaan järjestökohtainen paikallinen erä 0,5 prosenttia.

STEAn uusi strategia julkaistaan kevään aikana. Ennakkotietojen perusteella päivitetty strategia selkeyttää STEAn roolia

ja tehtävää. Strategisena tavoitteena on, että STEA edelleen mahdollistaa sosiaali- ja terveysjärjestöjen vaikuttavaa kansalaisjärjestötoimintaa. Siinä painottuu järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen sekä eriarvoisuutta vähentävä, osallisuutta lisäävä ja ihmisten voimavaroja vahvistava sosiaali- ja terveysjärjestöjen toiminta. Järjestöjen kohtaava työ on nostettu myös strategiaan näkyville.

STEAn mukaan avustusten kohdistamiseen liittyvien linjauksien valmistelu alkaa heti vuoden 2024 alusta. Tavoitteena on turvata etenkin haavoittuvassa asemassa oleville kohderyhmille kohdistuva toiminta – erityishuomiota kiinnitetään strategisten tavoitteiden mukaiseen toimintaan.

Järjestöt ovat toivoneet, että vuoden 2025 avustuspäätöksen yhteydessä julkistettava avustussuunnitelma vuodelle 2026 ja 2027 pitäisi sisältää vuoden 2027 osalta indikaation siitä, miten avustaminen jatkuu ja miten avustustason laskuun voi järjestö- ja avustuskohdekohtaisesti varautua.

Sosiaali- ja terveysjärjestöille suunniteltu avustusten määrä valtion budjetissa tuleville vuosille on:

- 358 me vuodelle 2025
- 358 me vuodelle 2026
- 282 me vuodelle 2027

* Lisätietoja: toimistot.te-palvelut.fi

** Lisätietoja: soste.fi 25.3.2022

*** Muistio: valtioneuvosto.fi/maatokset/paatos?decisionId=896

TULOSLASKELMA

	1.1.–31.12.2023	1.1.–31.12.2022
TUOTOT		
Avustukset	4.350.583,96	3.919.779,50
Muut Tuotot	487.771,88	411.914,26
TUOTOT YHTEENSÄ	4.838.355,84	4.331.693,76
KULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-3.637.381,80	-3.350.005,18
Henkilöstösivukulut	-750.436,09	-669.515,26
Henkilöstösivukulut yhteensä	-4.387.817,89	-4.019.520,44
Poistot	-1.012,99	-1.350,66
Muut toimintakulut	-1.982.877,68	-1.825.581,83
KULUT YHTEENSÄ	-6.371.708,56	-5.846.452,93
VARSAINAISEN TOIMINNAN KULUJÄÄMÄ	-1.533.352,72	-1.514.759,17
Varainhankinta	8.007,69	4.525,04
TUOTTO/KULUJÄÄMÄ	-1.525.345,03	-1.510.234,13
Sijoitus- ja rahoitustoiminta		
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	2.257,50	2.152,50
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-35,40	-35,40
Sijoitus- ja rahoituskulut yhteensä	2.222,10	2.117,10
TUOTTO/KULUJÄÄMÄ	-1.523.122,93	-1.508.117,03
Yleisavustukset		
STEAvustukset	1.526.698,44	1.512.388,00
Yleisavustukset yhteensä	1.526.698,44	1.512.388,00
Rahasto		
Rahaston kulut	-6,00	
Rahaston siirto	6,00	
Rahasto yhteensä		
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	3.575,51	4.270,97

TASE

Vastaavaa	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	3.038,98	4.051,97
Muut aineelliset hyödykkeet	140.845,24	140.845,24
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	143.884,22	144.897,21
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	250.001,00	250.001,00
Sijoitukset yhteensä	250.001,00	250.001,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	393.885,22	394.898,21
OMAKATTEISTEN RAHASTOJEN KATTEENA OLEVAT VARAT		
Terveys ry rahasto	10.808,15	10.814,15
OMAKATTEISTEN RAHASTOJEN KATTEENA OLEVAT VARAT YHTEENSÄ	10.808,15	10.814,15
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	64.349,41	64.402,52
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	64.349,41	64.402,52
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	46.786,85	36.914,89
Lainasaamiset	20,10	80,71
Muut saamiset	1.040,81	83.384,31
Siirtosaamiset	152.497,16	138.644,59
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	250.344,92	259.024,50
Rahat ja pankkisaamiset	1.075.692,83	1.043.074,21
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1.390.387,16	1.366.501,23
Vastaavaa yhteensä	1.795.080,53	1.772.213,59

TASE

Vastattavaa	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA		
Yhdistyspääoma		
Yhdistyspääoma Ry	102.529,67	102.529,67
Yhdistyspääoma yhteensä	102.529,67	102.529,67
Omakatteinen rahasto	10.808,15	10.814,15
Vapaat rahastot		
Muut rahastot	10.000,00	10.000,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	165.069,61	160.798,64
Tilikauden voitto (tappio)	3.575,51	4.270,97
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	291.982,94	288.413,43
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	607.238,42	629.594,50
Ostovelat	204.238,31	179.374,12
Muut velat	66.897,20	61.654,76
Siirtovelat	624.723,66	613.176,78
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	1.503.097,59	1.483.800,16
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1.503.097,59	1.483.800,16
Vastattavaa yhteensä	1.795.080,53	1.772.213,59

Tilintarkastuskertomus

Saadaan vasta kun hallitus on pitänyt kokouksen maaliskuun 19. päivä 2024.

LIITTEET

Hallitus

EHYTin hallitus

Heidi Viljanen, puheenjohtaja
Aija Saarinen, varapuheenjohtaja
Minna Autere
Christa Carpelan
Linda Jaako
Jarmo Jokilampi
Teemu Kaskela
Jorma Ketola
Johanna Kujala
Tiina Pajukari
Kaarlo Simojoki
Martti Vastamäki

Varajäsenet

Anne Babb
Eva-Greta Snäll
Markku Forsström

Susanna Niinimäki
Tuula Lautala
Jussi Suojuasalmi
Sami Teikko
Joel Vierikko
Miisa Tervala
Petra Toivonen
Kari Aaltonen

Valtuusto

EHYTin valtuusto

Marina Erhola, puheenjohtaja
Minna Savolainen, varapuheenjohtaja
Marika Ahola
Maj Estlander
Arto Grönroos
Kaija Honka
Antti Hytti
Kimmo Kumlander
Teemu Liedenpohja
Markku Lindgren
Tapio Majuri
Senni Moilanen
Teuvo Munkki
Ira Toppinen
Anneli Palosaari
Anneli Pasanen
Tuulikki Rask
Satu Suihkonen
Peppi Tervo-Hiltula
Pasi Tuomaila
Mirka Vainikka
Elina Viitaniemi

Varajäsenet

Ismo Haapala
Paula Haverinen
Sini Heino
Hannah Honkanen
Matti Huusko
Hans Kankkonen
Essi Leinonen
Allan Lindberg
Olga Liukkonen
Niina Lyijynen
Sonja Naalisvaara
Johanna Pajunen
Marja Raitoharju
Tiina Rajala
Taru Santamäki
Tuomo Seppänen
Irma Taavela
Thomas Coel
Mari Tuomainen
Petra Willamo
Arja Katriina Ylänkö
Hilikka Åhman-Närä
Muut varajäsenet:
Maarit Rekilä

Tilanne 31.12.2023

EHYT:n jäsenyhdistykset 31.12.2023

ADHD-liitto ry	Nuorten Palvelu ry
Alkoholiperheessä kasvaneiden tuki ry	Nuorten Puolesta ry
Asukasyhdistys Neljäs Avain ry	Nykterhetsförbundet Hälsa och Trafik rf
Barnvårdsföreningen i Finland r.f.	Nyyti ry
EHYT ry:n Turun seudun paikallisyhdistys ry	Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry
Elä terveesti ry	Oulun Seudun EHYT ry
Eläkeliitto ry	Pirkkalan Elopilku ry
Eläkeläiset ry	Pohjanmaan Syöpäyhdistys ry
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry	Pohjois-Karjalan kansanterveys ry
Erkki Poikosen Säätiö sr	Pohjois-Savon Syöpäyhdistys ry
Espoon maahanmuuttajien yhdistys Esma ry	Porin seudun elämäntapayhdistys ry
Etelä-Karjalan työ- ja asukastupayhdistys Ekta ry	Porin Seudun Työttömät ry
FinFami Etelä-Pohjanmaa ry	Pormestarinluodon asukasyhdistys ry
FinFami-Mielenterveysomaiset Etelä-Karjala ry	Prometheus-leirin tuki ry
Hang On ry	Puppa ry
Helsingin Eloset ry	Päihdepoliittinen Sosialidemokraattinen Yhdistys ry
Helsingin Jyry ry	Rahtarit ry
Helsingin Sosiaalinen Oikeudenmukaisuus ry	Rahtiuden Ystävät ry
Helsingin vuokralaiset HKVY ry	Rahtiusyhdistys Koitto ry
Hoivakotilo ry	Rahtiusyhdistys Sarastus III ry
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry	Rauman Seudun Työnhakijat ry
Jyväskylän seudun EHYT ry	Rautatieläisten Rahtiusliitto ry
Jyväseudun työllistämisyhdistys – JST ry	Rikoksettoman elämän tukisäätiö
Kajaanin Työvoimayhdistys ry	Romano Missio ry
Kauhavan Seudun Vanhustenkotiyhdistys ry	Rovaniemen seudun Terveys ry
Kemin Into ry	Salon taide ja filosofia ry
Keski-Suomen Syöpäyhdistys ry	Sampolan Asukkaat ry
Keski-Uudenmaan vertais- ja kokemusasiantuntijatoiminnan tuki	Soroppi ry
WERKKO ry	Sosialidemokraattiset Nuoret ry
Kesäkotiyhdistys Kallioniemi ry	Sovatek säätiö sr
Kilpisjärven Saana-Veikot ry	Spartak Kajaani ry
Kirkkopalvelut ry	Stiftelsen Bensow sr
Kokemus- ja vertaistoimijat ry	Substance abuse and mental health association SAMHA ry
Kokkolanseudun Ehyt ry	Suoja-Pirtti ry
KoKoA – Koulutetut Kokemusasiantuntijat ry	Suojatie ry
Korkkikiinni ry	Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry
Korson Kaiku ry	Suomen Demokratian Pioneerien Liitto ry (PINSKUT)
Kotien Puolesta Keskusliitto ry	Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry
Kotkan Korttelikotiyhdistys ry	Suomen opiskelijakuntien liitto – SAMOK ry
Kotkan Sosialidemokraattinen Työväenyhdistys ry	Suomen Retkeilyliitto ry
Koulutus Elämään Säätiö sr	Suomen Romanifoorumi ry
Kouvolan Kipinä ry	Suomen Terveystieteiden Liitto STHL ry
Kouvolan Liikenne- ja liikenneturvallisuusjärjestö ry	Suomen Vanhempainliitto ry
KRIS-Suomen keskusliitto ry	Suomen Venäjänkielisten Keskusjärjestö ry
Kumppanuuskeskus Luotsi ry	Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry
Kunnon Elämä ry	Tampereen Liikenne- ja liikenneturvallisuusyhdistys ry
Kunnon Elämä Turun Aluekeskus ry	Tampereen seudun EHYT ry
Kuopion ruoka-apu ry	Tapanilan Työväenyhdistys ry
Kyrön Eloiset ry	Terveys ry:n Ilmajoen osasto ry
Lahden Elokolon Ystävät ry	Terveys ry:n Kosken TL paikallisosasto ry
Lapin Elämäntapayhdistys ry	Terveys ry:n Raision alueyhdistys ry
Lappeenrannan seudun mielenterveysyhdistys ry	Terveys ry:n Siilinjärven paikallisyhdistys ry
Liikenne ry	Terveys ry:n Ylistaron paikallisyhdistys ry
Liikunnan ja Terveystiedon Opettajat ry	Tiurahovin Ystävät ry
Lintulammen Asukasyhdistys ry	Turun A-Kilta ry
Maunulan Spinni ry	Turun Alueen Elämäntapayhdistys ry
MIELI Rovaniemen Seudun Mielenterveys ry	Turun seudun TST ry
Mikkelin työttömät ry	Työttömien ay-jäsenten tukiyhdistys ry (Tatsi)
Mope – Monikulttuurinen perhetyö ry	Työttömien Keskusjärjestö ry
Mukkulan Toimintakeskuksen Kannatusyhdistys ry	Vaalan Toiminta-apu ry
Naistenkartano ry	Vantaan Työnhakijat ry
Nokian Seudun Elämäntapayhdistys Nokkolo ry	Vasemmistonuoret ry
Nuorisoduunit ry	Vesaisten Keskusliitto ry
Nuorisokasvatussäätiö sr	Väinön ja Kyllikin seura ry
Nuorten Kotkien Keskusliitto ry	

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Ehkäisevä Päihdetyö EHYT ry:n jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Ehkäisevä Päihdetyö EHYT ry:n (y-tunnus 2433194-7) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2023. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia yhdistyksestä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhdistys aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhdistyksen sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhdistyksen kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhdistys pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 28. maaliskuuta 2024

BDO Oy, tilintarkastusyhteisö

Hannu Riippi
KHT

800 Oy (Y-tunnus 2776089-4) on itsenäinen 800 International Limitedin (UK) jäsenyritys. BDO on yhteinen nimi sekä kansainväliselle jäsenyritysten verkostolle että kunkin maan jäsenyritykselle.

@EHYTry

ehytry, buenotalk

ehyt.fi

ehkäisevä-päihdetyö-ehyt-ry

@buenotok

